

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra hudební výchovy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Emil Hradecký a jeho instruktivní klavírní literatura

Emil Hradecký and his instructive piano literature

Bc. Zuzana Vilímová

Vedoucí práce: Doc. MgA. Libuše Tichá, Ph.D.

Studijní program: Učitelství VVP pro ZŠ a SŠ

Studijní obor: NMgr., HV-NA

2019

Odevzdáním této diplomové práce na téma *Emil Hradecký a jeho instruktivní klavírní literatura* potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 6. 12. 2019

.....
Zuzana Vilímová

Mnohokrát děkuji paní doc. MgA. Libuši Tiché, Ph.D. za cenné rady a pečlivé vedení mé diplomové práce. Dále bych chtěla nesmírně poděkovat panu Emilu Hradeckému za velmi milé setkání a poskytnutí podnětného rozhovoru v příjemné atmosféře. Také bych chtěla moc poděkovat mé rodině a kolegům v ZUŠ Na Popelce, kteří mi byli během psaní této diplomové práce velkou oporou.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce představuje Emila Hradeckého hlavně jako autora klavírních instruktivních skladeb. Cílem práce je blíže popsat instruktivní klavírní dílo Emila Hradeckého a zhodnotit jej z pohledu pedagoga klavírní hry. Metody použité během psaní této práce zahrnují rozhovor, dotazník a rešerši z různých zdrojů – not, literatury i internetových stránek.

V první kapitole se věnuji stručnému životopisu Emila Hradeckého, který doplňuji o osobní rozhovor. Poté vyhodnocuji dotazník týkající se jeho instruktivních klavírních skladeb určený učitelům klavírní hry. Dále popisuji a analyzuji jeho klavírní instruktivní tvorbu. Následně se zaměřuji na jeho učebnici *Hrajeme na klavír podle akordových značek* a srovnávám ji s další vybranou literaturou věnující se obdobnému tématu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Emil Hradecký, klavírní instruktivní literatura, hra podle akordových značek, non-artifiziální klavírní tvorba

ABSTRACT

In this thesis, Emil Hradecký is shown mainly as a composer of piano instructive literature. The purpose of the thesis is to describe this literature by Emil Hradecký and evaluate it from the point of view of a teacher at an art school. Methods that have been used in this thesis contain an interview, a questionnaire and research from different sources – sheet music, literature and the internet.

The first chapter of the thesis includes a brief biography of Emil Hradecký and a personal interview with him. In the second chapter I summarize the data from the questionnaire for piano teachers in Czech Republic about Hradecký's instructive piano literature. Next, I review and evaluate his instructive piano works and in the end, I focus on his textbook "*Hrajeme na klavír podle akordových značek*" and compare it to other similar literature.

KEYWORDS

Emil Hradecký, instructive piano literature, reading chord symbols, non-artificial piano music

Obsah

Úvod	7
1 Život a tvorba Emila Hradeckého.....	10
1.1 Životopis	10
1.2 Tvorba Emila Hradeckého	12
1.3 Rozhovor s Emilem Hradeckým pořizený dne 26. 6. 2019 v ZUŠ Šimáčkova....	14
2 Dotazník	19
2.1 Určení dotazníku a jeho cíle	19
2.2 Znění dotazníku	19
2.3 Výběr otázek a hypotézy.....	22
2.3.1 Formulace konkrétních hypotéz k vybraným otázkám (č. 3, 4, 6)	23
2.4 Výsledky dotazníku	24
2.4.1 Složení respondentů (otázky č. 1 a 2).....	24
2.4.2 Výsledky dotazníku (otázky č. 3-7).....	28
2.5 Shrnutí.....	38
3 Klavírní instruktivní skladby Emila Hradeckého	41
3.1 Skladby pro dvě ruce	41
3.1.1 Dvouhlasé klavírní skladbičky na jednu stránku.....	41
3.1.2 Malé jazzové album.....	48
3.1.3 Dětský karneval – Taneční skladby pro mladé klavíristy	54
3.1.4 Skladbičky na dvě stránky	58
3.1.5 Snadné sonatiny v klasickém stylu.....	62
3.1.6 Scott Joplin – Snadné ragtimy – devět zjednodušených ragtimů pro klavír v úpravě Emila Hradeckého	65
3.1.7 Jazzové etudy pro mladé klavíristy	67

3.2	Čtyřruční skladby.....	73
3.2.1	Džezové kousky pro dvacet prstů.....	73
3.2.2	Taneční skladby pro klavír na čtyři ruce.....	76
3.3	Shrnutí.....	81
4	Učebnice klavírní hry Emila Hradeckého.....	85
4.1	Klavír a děti (s Danou Šimáčkovou).....	85
4.2	Hrajeme na klavír podle akordových značek.....	87
4.3	Srovnání Hradeckého učebnice s další vybranou literaturou.....	91
4.3.1	Vadim Petrov – Klavír a akordické značky.....	91
4.3.2	Vadim Petrov – Klavír a akordické značky – muzicírování.....	94
4.3.3	Zdenka Průšová, Zdena Janžurová – S písničkou u klavíru.....	95
	Závěr.....	98
	Seznam příloh.....	103

Úvod

Téma této diplomové práce *Emil Hradecký a jeho klavírní instruktivní literatura* jsem si zvolila hlavně z toho důvodu, že informace z něj získané by mi mohly dobře posloužit v mé současné i budoucí pedagogické praxi. Český skladatel a pedagog Emil Hradecký (*25. 2. 1953, Praha) složil mnoho instruktivních klavírních skladeb, které se dají dobře využít ve výuce klavíru na ZUŠ i jinde. Jeho skladby jsou ve větší míře ovlivněné jazzovou, taneční a populární hudbou.

Hradeckého skladby docela často zadávám svým žákům, protože děti ráda seznamují s různými žánry hudby, včetně té non-artificiální. Co se týče jeho skladeb, zatím jsem se u žáků vždy setkala s úspěchem. Pamatuji se, že jako žákyně ZUŠ jsem skladby Emila Hradeckého rovněž hrála, a také se mi vždy velmi líbily.

Druhým důvodem, proč jsem si vybrala pro svou diplomovou práci toto téma, je právě souvislost Hradeckého klavírního instruktivního díla s non-artificiální hudbou. Sama se totiž blíže tomuto okruhu hudby věnuji.

Kromě množství klavírních instruktivních skladeb vytvořil Emil Hradecký také učebnici klavírní hry *Hrajeme na klavír podle akordových značek*. Jak už její název napovídá, kniha se věnuje čtení podle akordových značek a klavírním doprovodům lidových i umělých písní různých žánrů non-artificiální hudby. Byla první učebnicí takového druhu u nás v ČR.

Téma hry podle akordových značek a doprovodů k písním (které je opět úzce spjaté s jazzovou, taneční a populární hudbou) mne osobně velice zajímá. Z vlastní zkušenosti jako žákyně ZUŠ jsem poznala, že na toto téma během hodin klavíru nezbyvalo až tolik času. Netroufám si najisto odhadnout, ale myslím si, že dnes je tomu podobně, což je podle mého názoru škoda, protože znalost akordových značek a různých stylů doprovodů písní zajisté každý budoucí pianista v praxi ocení. Záleží také hodně na osobnosti učitele, jak mnoho se v tomto oboru vyzná, jestli se rozhodne zařazovat toto téma do hodin pravidelně, a jakým způsobem se jej rozhodne žákovi podat.

V současnosti máme v ČR na výběr ještě z dalších publikací, které se zabývají problematikou hry z akordových značek a doprovodů k písním. Většina z nich je ale psána

stylem vhodným spíše pro žáky středních škol s hudebním zaměřením nebo studenty hudebních oborů vysokých pedagogických škol (skripta). Pro žáky ZUŠ a mladé samouky se nám tak výběr materiálů v oblasti tohoto tématu podstatně zužuje, zejména pro ty mladší a méně pokročilé hráče. Zpěvníků je sice dostatek, ale ty ve velké míře obsahují pouze notové záznamy s akordovými značkami. Nezabývají se přímo problematikou, jak značky číst, a jak z nich utvářet doprovody k písňím různých žánrů a různého charakteru.¹ Učebnice Emila Hradeckého *Hrajeme na klavír podle akordových značek* se tedy může stát vítaným pomocníkem v dané oblasti – jak pro učitele, tak pro žáka (je doporučena už klavíristům od 5. ročníku I. stupně studia na ZUŠ).

O Emilu Hradeckém dosud neexistuje žádná monografie. Zdroje, ze kterých jsem tak mohla získat faktografické informace pro svou diplomovou práci, jsou bohužel omezené. Již bylo ale napsáno několik závěrečných prací, které se Emilu Hradeckému věnují. Zejména v poslední době zájem o tohoto současného skladatele na akademické půdě hudebních oborů pedagogických fakult vzrostl. Vendula Hánečková² ve své bakalářské práci zpracovala Hradeckého sborovou tvorbu. Eliška Válková³ a Monika Petrusová⁴ se ve svých závěrečných pracích zase zaměřily na využití hudební tvorby Emila Hradeckého v mateřské škole. Ostatní závěrečné práce se Emilu Hradeckému věnují už pouze částečně. Z nich můžeme zmínit např. diplomovou práci Anny Burdové⁵, která je věnována české jazzové klavírní literatuře; a dále např. diplomovou práci Lucie Zdichové⁶, jejímž tématem je přínos současných českých skladatelů a pedagogů pro rozvoj dětské hudebnosti.

Dosud však neexistuje žádná závěrečná práce, která by se podrobněji zabývala veškerou klavírní instruktivní literaturou Emila Hradeckého, i když rozsah jeho tvorby

¹ Pokud už jsou ve zpěvnících obsaženy stručné poznámky týkající se doprovodu písní, bývají určeny spíše pro kytarové hráče, a nikoliv pro klavíristy. Tak je tomu např. ve zpěvnících *Já, písnička*.

² HÁNEČKOVÁ, Vendula. *Sborová tvorba Emila Hradeckého*. Praha, 2009. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická.

³ VÁLOVÁ, Eliška. *Klavírní miniatury Emila Hradeckého a jejich využití v hudebních činnostech u dětí předškolního věku*. Hradec Králové, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové. Fakulta pedagogická.

⁴ PETRUSOVÁ, Monika. *Hudebně-pedagogické dílo Emila Hradeckého a jeho využití v MŠ*. Praha, 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická.

⁵ BURDOVÁ, Anna. *Česká klavírní literatura ovlivněná jazzem a její využití na ZUŠ*. Praha, 2010. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická.

⁶ ZDICHOVÁ, Lucie. *Přínos současných českých skladatelů–pedagogů pro rozvoj dětské hudebnosti*. Praha, 2017. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická.

v této hudební oblasti k tomu přímo vybízí. Ve své diplomové práci bych proto ráda shrnula a doplnila životopisné informace o Emilu Hradeckém z dostupných zdrojů a následně podrobně popsala veškerou jeho dosavadní instruktivní klavírní tvorbu a zhodnotila její význam z pohledu pedagoga klavírní hry. Při psaní této diplomové práce jsem čerpala z internetových stránek Emila Hradeckého a z několika již zmíněných závěrečných prací. Hlavně jsem se ale spoléhala na studium not a vlastní výzkumné metody, jako např. dotazník nebo rozhovor.

První kapitola práce obsahuje stručný životopis Emila Hradeckého, stručný popis jeho dosavadního hudebního díla a osobní rozhovor s Emilem Hradeckým. V druhé kapitole zpracovávám data z dotazníku o E. Hradeckém a jeho klavírní instruktivní literatuře. Dotazník byl určen učitelům klavírní hry v ČR. Zajímalo mne, jak moc jsou Hradeckého klavírní instruktivní skladby zadávány, a zda a jak mnoho je využívána jeho učebnice (hlavně v prostředí základních uměleckých škol). Ve třetí kapitole popisuji klavírní instruktivní skladby Emila Hradeckého a dívám se na ně z pohledu pedagoga klavírní hry. Podobně se ve čtvrté kapitole zaměřuji na Hradeckého učebnici *Hrajeme na klavír podle akordových značek* a srovnávám ji s vybranou literaturou věnující se stejnému tématu.

Doufám, že díky metodám rozhovoru, dotazníku a díky vkladu vlastních názorů na danou problematiku získá tato diplomová práce osobní rozměr a přinese zajímavé informace, které budou užitečné v mém oboru studia.

1 Život a tvorba Emila Hradeckého

1.1 Životopis

Emil Hradecký je český pedagog, skladatel a vydavatel. Narodil se 25. 2. 1953 v Praze. Klavírní hře se začal věnovat už v 5 letech. Do LŠU chodil na klavír k paní učitelce Květě Karetové. Studium na ZUŠ ukončil v roce 1968, kdy byl přijat na tehdejší Státní konzervatoř v Praze⁷. Tam absolvoval obor klavír pod vedením prof. Vladimíra Topinky.

Už od dětství ho také lákala skladba. Na základní škole ho bavilo zhudebňování textů dětských básniček, které jeho spolužáci poté zpívali v hodinách hudební výchovy. Jeho první kompozice tak vznikla v 6. třídě, když zhudebnil text Jiřího Havla, *Malé slůně*. Během svých studií klavírní hry na konzervatoři se Emil Hradecký přihlásil i na druhý obor – skladbu, kterou poté studoval 3 roky u Iljy Hurníka. Kvůli odchodu svého profesora a kvůli mnoha studijním povinnostem se nakonec rozhodl v oboru skladba dále nepokračovat.⁸

Po absolutoriu na konzervatoři v roce 1974 Hradecký udělal konkurz na učitele klavíru do LŠU v Praze 7 v Holešovicích. Po dokončení studií ho však také čekala povinná vojenská služba. Přihlásil se tedy do konkurzu na místo korepetitora v Armádním uměleckém souboru. Na stejnou pozici se ovšem hlásil již tehdy vynikající klavírista Ivan Klánský, v té době čerstvý absolvent HAMU. Emil Hradecký tedy místo korepetitora nezískal. Podal si proto žádost o odložení vojenské služby a studoval dva roky hru na klarinet u profesora Františka Martiníka. Vojenskou službu pak splnil jako první klarinetista Posádkové hudby Písek. Hrál na tenor saxofon v tanečním orchestru a také pro něj aranžoval skladby; věnoval se čtení z akordových značek. Tehdy začalo jeho

⁷ Dnešní Pražská konzervatoř, Na Rejdišti 1.

⁸ Dostupné z: <http://www.emilhradecky.cz/>. [cit. 24. 5. 2019].

Z rozhovoru s Emilem Hradeckým pořizovaným dne 26. 6. 2019.

HÁNEČKOVÁ, Vendula. *Sborová tvorba Emila Hradeckého*. Praha, 2009. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická. S. 6.

ZDICHOVÁ, Lucie. *Přínos současných českých skladatelů – pedagogů pro rozvoj dětské hudebnosti*. Praha, 2017. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická. S. 26-28.

seznamování s jazzem, kterým se často inspiruje ve své tvorbě (což platí i pro jeho instruktivní skladby). Přímo jako jazzový hráč se ale nikdy neživil.⁹

Po skončení povinné vojenské služby se Emil Hradecký vrátil do LŠU v Praze¹⁰, kde působí dodnes jako učitel hry na klavír a jazzové interpretace.¹¹

Pavel Jurkovič¹² o Emilu Hradeckém uvedl:

„Je jen málo učitelů hudby, kteří se s takovou důsledností a zaujatostí věnují se svými žáky tomuto žánru [jazzu a populární hudbě]. Jím pořádané každoroční jazzové koncerty jeho žáků jsou svého druhu událostí. Jejich moderování Janou Koubkovou¹³, to není náhoda, ale projev uznání záslužné hudebně pedagogické činnosti Emila Hradeckého.“

„A nakonec jedna poznámka osobní: Je pro mě vždycky hodné obdivu, jaké šíře výkonů je schopen tento skromný a nenápadný člověk jménem Emil Hradecký.“¹⁴

Během svého života získal Emil Hradecký různá ocenění. Jeho jméno se dostalo např. do encyklopedií *Kdo je kdo v České republice na přelomu 20. století* z roku 1998 a *Kdo je kdo – osobnosti české současnosti* z roku 2005, která zahrnuje 5000 životopisů současných českých osobností (v oblasti vědy, umění, politiky, sportu, podnikání apod.).¹⁵

⁹ BURDOVÁ, Anna. Česká klavírní literatura ovlivněná jazzem a její využití na ZUŠ. S. IV.-VII. ZDICHOVÁ, Lucie. Přínos současných českých skladatelů – pedagogů pro rozvoj dětské hudebnosti. S. 26-28.

¹⁰ Dnes Základní umělecká škola Šimáčkova.

¹¹ BURDOVÁ, Anna. Česká klavírní literatura ovlivněná jazzem a její využití na ZUŠ. S. IV.-VII. ZDICHOVÁ, Lucie. Přínos současných českých skladatelů – pedagogů pro rozvoj dětské hudebnosti. S. 26-28.

Dostupné z: <https://www.zuss.cz/zamestnanci/>. [cit. 25. 5. 2019].

¹² Pavel Jurkovič (1933–2015) – český hudebník, skladatel, pedagog, zpěvák a popularizátor lidových písní. Studoval u C. Orffa, byl zakladatelem České Orffovy společnosti a prosazoval Orffův didaktický systém na českých školách.

¹³ Jana Koubková (*1944) – přední česká jazzová zpěvačka. Dále také skladatelka písní a filmové hudby, moderátorka a publicistka.

¹⁴ Dostupné z: <http://www.emilhradecky.cz/>. [cit. 26. 5. 2019].

¹⁵ Dostupné z: <https://www.kosmas.cz/knihy/127412/kdo-je-kdo-osobnosti-ceske-soucasnosti/>. [cit. 20. 6. 2019].

Dostupné z: <https://www.kosmas.cz/knihy/127412/kdo-je-kdo-osobnosti-ceske-soucasnosti/>. [cit. 20. 6. 2019].

Dostupné z: <https://muj-antikvariat.cz/kniha/kdo-je-kdo-v-ceske-republice-na-prelomu-20-stoleti-1998>. [cit. 20. 6. 2019].

Hradecký založil v r. 1990 i své vlastní hudební vydavatelství se sídlem v Konšelské ulici v Praze 8, kde vydává svoje hudebniny a nahrávky. V současné době se svému vydavatelství tolik nevěnuje a spíše vydává hudebniny na internetové adrese www.enoty.eu.¹⁶

S českým muzikologem, hudebním skladatelem, pedagogem a archivářem Emilem Hradeckým (1913-1974) není nijak příbuzensky spřízněn, jedná se pouze o shodu jmen.¹⁷

1.2 Tvorba Emila Hradeckého

Jelikož dlouhá léta působí Emil Hradecký jako pedagog, významné místo zaujímají v jeho tvorbě instruktivní skladby. Převážná většina z nich je určena mladým klavíristům. Napsal také jednu učebnici klavírní hry – *Hrajeme na klavír podle akordových značek*. Kromě instruktivních skladeb se Hradecký hodně věnuje zejména vokální sborové tvorbě. Má skladby pro dětské, ženské, mužské i smíšené sbory. Tyto skladby jsou mnohdy přímo určené sborům *Radost – Praha, Pueri gaudentes* a *Gaudium*, které mají základnu právě v jeho domovské ZUŠ Šimáčkova. Hradeckého sborová díla se zpívají i v zahraničí.

Hradeckého tvorba pro děti zahrnuje také různé zpěvníky a mnoho metodických pomůcek. Na většině z těchto materiálů spolupracoval s Pavlem Jurkovičem. Jedná se o hudební pohádky, improvizace k hudebně pohybové výchově na CD, materiály týkající se hudebních nástrojů apod. Mnoho z Hradeckého dětských písniček a hudebních pohádek bylo původně psáno pro děti, které učila jeho manželka v mateřské škole. Jejich vystoupení mu pak byla inspirací k další dětské tvorbě.

Mezi hudebními díly E. Hradeckého můžeme dále najít např. písňový cyklus pro tenorový hlas a klavír, skladby pro dechový orchestr a další instrumentální skladby (smyčcový kvartet, flétnový kvintet, suitu pro flétnu a housle, *Devět variací a fugu na téma W. A. Mozarta pro klavír, Fantasiu pro varhany* a další).¹⁸

¹⁶ Dostupné z: <http://www.emilhradecky.cz/>. [cit. 24. 5. 2019].

Z rozhovoru s E. Hradeckým ze dne 26. 6. 2019.

BURDOVÁ, Anna. *Česká klavírní literatura ovlivněná jazzem a její využití na ZUŠ*. Praha, 2010. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická. S. IV.-VII.

¹⁷ Z rozhovoru s E. Hradeckým pořizovaným dne 26. 6. 2019.

¹⁸ Dostupné z: <http://www.emilhradecky.cz/>. [cit. 21.6. 2019].

Jak už jsem zmínila, velmi významným rysem v instruktivní tvorbě Emila Hradeckého je častá inspirace jazzem a taneční hudbou. Klavírní hru studoval Hradecký na tehdejší Státní konzervatoři v Praze, kde se jazz nevyučoval, a tak se k jazzu sám dostal až později – při působení v dechovém tanečním orchestru a zejména pak během své pedagogické praxe. V době komunismu u nás moc jazzových skladeb nebylo k dispozici, a tak je Emil Hradecký pro žáky začal skládat sám. Zjistil totiž, že jazzová a taneční hudba se svou výraznou rytmikou může v žácích vyvolat tu správnou motivaci ke hře na hudební nástroj.¹⁹

„U několika mých mladších žáků se stalo, že nechtěli hrát Bacha a neměli chuť hrát klasiku. Když začali hrát hudbu ovlivněnou jazzem, jazz je jakoby „probudil“ a oni se pustili s chutí i do jiných stylů, včetně vážné hudby.“²⁰

Sám Hradecký zastává názor, že žáci by se měli během svého studia seznámit se všemi oblastmi hudby – jak s hudbou vážnou z různých stylových období, tak s jazzem, populární hudbou a hrou ze značek. Úkolem učitele je pak všechny tyto možnosti žákovi nabídnout:

„Co je ovšem na jazzu přínosné, je, že dává dítěti všeobecný rozměr. Neříkejme, že určité hudební žánry jsou špatné a jiné lepší; dobrá hudba je taková, která se dobře zahraje. Žák by měl poznat a umět zahrát všechno – baroko, klasicismus, romantismus a jazz. A kantor by měl dítěti dát možnost nahlédnout do všech žánrů. Potom už záleží na žákovi, co si vybere. Stejně tak by měl učitel ukázat studentovi hru ze značek, která patří k praktickému hudebnímu životu.“²¹

¹⁹ Dostupné z: <http://www.emilhradecky.cz/>. [cit. 24. 5. 2019].

BURDOVÁ, Anna. *Česká klavírní literatura ovlivněná jazzem a její využití na ZUŠ*. Praha, 2010. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická. S. V.

²⁰ BURDOVÁ, Anna. *Česká klavírní literatura ovlivněná jazzem a její využití na ZUŠ*. Praha, 2010. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická. (úryvek z rozhovoru s Emilem Hradeckým v příloze)

²¹ Tamtéž.

1.3 Rozhovor s Emilem Hradeckým pořizený dne 26. 6. 2019 v ZUŠ Šimáčkova

Na tomto místě bych ještě jednou mnohokrát chtěla poděkovat panu Emilu Hradeckému, že mi věnoval svůj čas a poskytl mi zajímavé informace a názory, kterými jsem mohla doplnit jeho životopis, a které jsem mohla vložit do následujícího rozhovoru.

„Jste pedagogem, skladatelem i vydavatelem zároveň. Je Vám jedna z těchto profesí bližší než ty ostatní?“

„To se ani tak nedá říct, ono se to tak různě prolíná. Člověk musí umět všechny tři. Když máte praxi, tak víte, co těm dětem můžete napsat apod. Takže se to nedá tak oddělovat, co by mi bylo bližší. Všechno má svoji hodnotu, vše z toho potřebuje člověk znát a dělat, aby tyhle všechny věci měly smysl. Já bych to neškatulkoval.“

„Učíte zde na ZUŠ Šimáčkova již přes 40 let. Vždycky Vás ta práce bavila? A pořád Vás baví?“

„Samozřejmě mě to baví, i když někdy je toho trochu moc. Ale od začátku mě ta práce bavila, protože jsem tady začal dělat jazzovou hru, tedy zaměření na jazz. A to do žáků vneslo větší chuť hrát, dokonce poté i klasiku. Samozřejmě ne vždycky všichni žáci byli takoví, že by Vás v chuti do učení motivovali.“

„Takže když to bavilo žáky, bavilo to i Vás.“

„Ano. Viděl jsem, že je hra jazzové hudby podpořila, že měli větší chuť do klavírního hraní.“

„Posléze za mnou žáci začali chodit, že by se chtěli věnovat čistě jazzové hře. Potom úroveň žáků velice vzrostla. Od r. 1984 jsem začal pořádat jazzové koncerty a jezdili jsme na jazzové soutěže²². Sedmkrát jsme byli první, myslím, dvakrát druhí a třikrát třetí. Takže jsem měl na ty žáky štěstí, hráli dobře. První koncerty jsme měli v Klubu školství, pak jsme se dostali do Paláce kultury, jak je ten komorní sál, tam jsme byli asi 7 let. Pak 10 let jsme

²² Jednalo se o soutěže jazzových trií – klavír, kontrabas, bicí.

*to měli v Městské knihovně, to jsme zaplnili 400 míst. Tam jsme vždycky vozili tohle křídlo [ukazuje na křídlo ve třídě č. 27 v ZUŠ Šimáčkova], protože oni ho tam neměli. Kdysi tam křídlo bylo, ale pak udělali rekonstrukci. Po ní tam dali pianino a na to se moc dobře hrát nedalo. Takže u nás se to prodražilo, my jsme tam vždycky ráno stěhovali tohle křídlo. Ale ty koncerty pak stály za to. Naštěstí měly pořád úroveň, o to jsem se snažil. Asi největší koncert, takové vyvrcholení, byl koncert ve spolupráci s orchestrem ZUŠ Na Popelce pod vedením L. Ciglera, hráli jsme *Rhapsody in Blue* od G. Gershwina.“*

„Setkáváte se pravidelně během Vaší pedagogické profese s nějakým výraznějším problémem, který byste musel s žáky řešit?“

„Teď aktuálně ne. Většinou to dělám tak, že žákům nechám vybrat z několika skladeb. Protože když si vyberou sami, tak to, co se jim líbí, zahrají ještě s větší chutí, a pak žádné problémy nejsou. Samozřejmě byli tu i takoví žáci, kterým to moc nešlo, nepracovali, tak to je potom na domluvě, nějak jim a rodičům taktně vysvětlit, že to v jejich případě nemá smysl.“

„Napsal jste učebnici *Hrajeme podle akordových značek*. Předpokládám, že ji používáte ve výuce.“

„To ano.“

„Používáte ještě nějaké jiné materiály? Popř. doporučil byste nějaké?“

„Nepoužívám. Potom samozřejmě, když už ty akordy zvládnou, tak používám zpěvníky, např. *Já, písnička*. Nebo mnoho dalších skladeb zaměřených na různé typy doprovodu, boogie, ragtime, swing atd., pak různé populární písně, které jsou žákům bližší, např. z muzikálů apod.“

„Máte nějakou oblíbenou skladbu z Vaší autorské tvorby?“

„Abych pravdu řekl, tak nad tím takto nepřemýšlím. Ale to je různé podle obtížnosti. U těch instruktivních skladeb se asi nedá říct, že bych měl mezi nimi nějakou oblíbenou. To spíš

ze sborové tvorby, např. *Ave Maria*, *Tři sbory na biblické texty* nebo *Gloria Patri*, to se hodně zpívá. Takže spíše ty závažnější věci.“

„Do jaké míry se ve Vašich hodinách s žáky věnujete nastudování skladeb a do jaké míry čtení z akordových značek a doprovodům písní?“

„To záleží na tom, jakou skladbu dostanou a jak dobře se s ní poperou, tedy jaký čas v té hodině zbyde na to ostatní. Ale že bych to nějak časově rozděloval, to ne. Záleží taky na tom, s čím zrovna žáci potřebují poradit. Když vidím, že už skladba žákovi jde, přejdeme na značky a doprovody k písním. Popř. když mu naopak nejdou značky, přejdeme zase na chvíli ke hraní skladeb apod. Ale děláme v hodině obojí.“

„Myslíte si, že se hra podle akordových značek a doprovody písní na ZUŠ vyučují dostatečně?“

„Myslím si, že ne. Když jsem se díval na ŠVP různých ZUŠek, tak to tam třeba mají napsané, např. i jazzové piano. Ale když to vezmu v praxi, tak se to asi moc neučí. *Můžu vycházet z naší školy, kde vím, že se to nedělá. Když jsem tady měl prvně ukázkou, jak s tím můžou pracovat, tak mi odpověděli, že na to v hodinách nemají čas.* Věnují se hlavně technice apod. Ale je to taky tím, že oni to nestudovali, že se v tom necítí. *I když já si myslím, že tohle je pro praxi pianisty to nejlepší, co může být, protože až odabsolvuje, přestane třeba cvičit, maximálně si zahraje to, co hrál, nic nového studovat nebude. Ale tady je vydaných tolik věcí z klasické tvorby v podobě melodie se značkami, a když se v tom orientuje a tu techniku má, tak si to zaranžuje sám a zahraje si to z listu. Je to pořád jednodušší než čist klavírní notový zápis.* Vidím to i z odezvy mých bývalých žáků, když mi děkují, že jsem s nimi dělal hru podle akordových značek. Už je jim třeba 45 a píše mi, že si koupili yamahu a hrají si zase písničky. Takže toto jim bylo užitečné. Někteří se tomu pořád věnují a hrají v kapelách.“

„Učím v ZUŠ předmět, který jsme nazvali „klavírní dílna“. Od 4. ročníku mají všichni žáci hudebního oboru v naší ZUŠ povinnou komorní hru/zpěv, tzn. chodí do orchestru, sboru, dechového či bicího souboru apod. Jenže speciálně klavíristé z těchto možností neměli moc na výběr, a z toho důvodu jsme vytvořili klavírní dílnu. Je to tedy hromadný předmět a sejdou se tam žáci z různých ročníků. Co by podle Vás mělo být náplní takového předmětu?“

„Čtyřruční hru už určitě hráli, čtení z listu, to už je trochu těžší. V tom případě si myslím, že by bylo nejlepší probírat s nimi právě hru z akordových značek a doprovody k písním, to je podle mne pro praxi nejlepší. Hlavně, aby uměli doprovod správně stylizovat a nehráli akordy pouze v levé ruce. Tohle se ale docela těžko dělá ve skupině, protože každý žák je na jiné úrovni.“

„To máte pravdu, je to těžké zkombinovat látku dohromady podle obtížnosti, věnovat se i každému zvlášť, aby si zahrál a ostatní zatím nezlobili. I když jim mezitím zadám jinou práci, stejně to někdy nefunguje. Navíc máte ve skupině třeba 6 lidí, ale pouze jeden klavír.“

„Já jich mám na jazzovém semináři také 6, takže to děláme tak, že má třeba každý po 10 minutách. Až odehraje, může jít. Stejně je pro ně nejdůležitější ten intenzivní moment, kdy sami hrají. Žáci sem chodí už třikrát týdně, takže takhle jim alespoň trochu ulevíte, že tady nestráví tolik času. Nejlepší je, pracovat s každým individuálně, podle toho, co on sám potřebuje, pak to má smysl. Navíc, jeden žák je třeba začátečník, druhý hraje tři roky, tak aby tady ten méně zkušený jen seděl a koukal, i když tomu zatím vůbec nerozumí, mi přijde zbytečné. Takže ono se to skupinově velice těžko vyučuje, to by museli všichni v jedné skupině být na stejné úrovni, ve stejném ročníku.“

„Učím na ZUŠ teprve druhým rokem. Měl byste pro mne nějakou radu zkušeného pedagoga, abych byla ve své profesi úspěšná a aby byli moji žáci spokojení?“

„Spokojenost žáka začíná v tom, co mu vyberete, to je prvotní. Jaký mu vyberete přednes atd., aby na to technicky měl a aby se mu to líbilo. A potom, samozřejmě, se ten úspěch

dostaví. Protože když bude ten žák hrát něco, co se mu líbí, tak potom má větší touhu to nacvičit, než když mu dáte něco, co se mu líbit nebude. Takže spíš ten přístup k nim, aby byl lidský. Aby opravdu chodili rádi, aby je to hlavně bavilo, a podle toho uvidíte výsledky.“

2 Dotazník

Pro praktickou část své diplomové práce jsem vytvořila dotazník týkající se klavírní instruktivní literatury Emila Hradeckého. Dotazník jsem rozeslala do všech základních uměleckých škol v České republice emailem a také jsem ho vložila do různých hudebních skupin na sociální síti Facebook. Sběr odpovědí probíhal cca. tři měsíce (90 dní) a za tuto dobu jsem získala celkem 357 odpovědí. Pro vytvoření dotazníku jsem využila služeb internetové stránky *Survio.com*.

2.1 Určení dotazníku a jeho cíle

Dotazník byl určen učitelům klavírní hry a byl zaměřen zejména na získávání odpovědí na úrovni základního uměleckého vzdělávání.

Cílem dotazníku bylo:

- a) Zjistit, do jaké míry jsou instruktivní skladby E. Hradeckého využívány při výuce klavíru v ČR a jak moc jsou jeho skladby podle názoru učitelů u žáků oblíbené.
- b) Zjistit, zda a jak moc je při výuce klavíru v ČR používána učebnice E. Hradeckého *Hrajeme na klavír podle akordových značek* (i ve srovnání s ostatními podobnými knihami dostupnými na trhu).

2.2 Znění dotazníku

1. Učím na:

Vyberte jednu nebo více odpovědí.

- a) ZUŠ
- b) soukromé hudební škole (jejíž absolventi nejsou profesionály v oboru)
- c) konzervatoři či jiné SŠ s hudebním zaměřením
- d) soukromě na volné noze

2. Jaký obor vyučujete?

Vyberte jednu nebo více odpovědí.

- a) Klavír – klasický
- b) Klavír se zaměřením na jazz, taneční, či populární hudbu
- c) Jiná odpověď: Doplňte.

3. Jaké materiály využíváte k doprovodu podle akordových značek?

Vyberte jednu nebo více odpovědí.

- a) Emil Hradecký – Hrajeme na klavír podle akordových značek
- b) Vadim Petrov – Klavír a akordické značky
- c) Hru z akordových značek vyučuji pomocí zpěvníků a různých not doplněných o akordové značky
- d) Doprovod podle akordových značek vůbec nevyučuji
- e) Používám jiné materiály či učebnice: Doplňte.

4. Zaškrtněte prosím, která z těchto alb od Emila Hradeckého jste už někdy využili ve výuce (nebo pravidelně využíváte):

Vyberte jednu nebo více odpovědí.

- a) Malé jazzové album (Hádavé boogie, Smutná nálada, Veselé boogie, ...)
- b) Dětský karneval – taneční skladby pro mladé klavíristy (Myší rock&roll, Medvědí tango, Kohoutí rumba, Hadí blues, ...)
- c) Jazzové etudy
- d) Skladbičky na dvě stránky (Taneční, Pochodová, Smutná, Fanfárová, Plesová)
- e) Dvouhlasé klavírní skladbičky na jednu stránku (Menuet, Rozhovor, V Číně, Medvěd, Na poušti, Smutná panenka, ...)

- f) Snadné sonatiny v klasickém stylu (in C, in F, in Es)
- g) Džezové kousky pro dvacet prstů
- h) Taneční skladby pro klavír na čtyři ruce
- i) Snadné ragtimy (9 zjednodušených ragtimů Scotta Joplina)
- j) Nezasílám skladby E. Hradeckého
- k) Využívám jiné skladby/alba od E. Hradeckého

5. Pokud máte na mysli přímo nějaké konkrétní skladby či alba E. Hradeckého, které se podle Vás nejčastěji hrají, prosím doplňte zde:

Nepovinná otázka.

6. Jak jsou dle Vašeho názoru skladby E. Hradeckého u žáků/studentů oblíbené?

Vyberte pouze jednu odpověď.

- a) Převážně většině z nich se líbí, hrají je rádi.
- b) Je to tak půl na půl, někomu se líbí, někomu ne.
- c) Převážně většině z nich se nelíbí, nehrají je rádi.
- d) Skladby E. Hradeckého nezasílám často, a tak nemohu posoudit.
- e) Jiná odpověď: Doplňte.

7. Co se podle Vás žákům/studentům na skladbách E. Hradeckého líbí/nelíbí? (Proč je rádi/neradi hrají?)

Nepovinná otázka.

2.3 Výběr otázek a hypotézy

Snažila jsem se vytvořit efektivní dotazník, který by byl pro respondenty co nejjednodušší na vyplnění, abych z něj mohla získat co nejvíce odpovědí. Proto byly u většiny otázek k dispozici možnosti a respondenti z nich pouze vybírali, příp. doplňovali jinou odpověď. Otázky, které vyžadovaly vlastní odpověď celou větou, byly pouze dvě a nepovinné. Vyplnění dotazníku tedy trvalo cca. do 5 min. U většiny otázek je možné zaškrtnout více odpovědí zároveň. Vyhodnocování výsledků tak bylo pro mne pracnější, ale z výpočtů jsem mohla získat přesnější a konkrétnější data.

Očekávala jsem, že nejvíce odpovědí získám od učitelů v základních uměleckých školách. Proto jsem také dotazník zaměřila na oblast základního uměleckého vzdělávání. Otázky č. 1 a 2 jsem zařadila zejména z toho důvodu, abych mohla v případě potřeby lépe roztrždit své respondenty. Nepředpokládala jsem ale, že by se míra využití skladeb E. Hradeckého nějak výrazně lišila u respondentů učících na různých typech škol. Navíc mnoho učitelů působí zároveň na ZUŠ a zároveň učí i jinde, např. soukromě nebo na konzervatořích.

Zásadními otázkami pro tento dotazník byly otázky č. 3-7. Otázku č. 3 jsem zařadila, protože jsem chtěla zjistit, do jaké míry se ve výuce klavíru v ČR používá Hradeckého učebnice *Hrajeme na klavír podle akordových značek*. Také mne zajímalo, jak mnoho je samotná hra podle akordových značek v hodinách klavíru vyučována a jaké jiné materiály učitelé nejčastěji používají k výuce této problematiky. Do možností odpovědí jsem kromě Hradeckého učebnice zvlášť zařadila i učebnici V. Petrova *Klavír a akordické značky*, protože tyto dvě učebnice považuji v ČR za neznámější. Domnívala jsem se, že Hradeckého učebnice je v ČR docela rozšířená, a že z dostupných učebnic tedy bude nejpoužívanější. Předpokládala jsem však, že ostatní materiály, jako jsou zpěvníky (např. *Já, písnička*) a noty s přidanými akordickými značkami, budou ve srovnání s knihami o hře akordových značek využívány mnohem více.

Otázky č. 4 a 5 se týkají instruktivních klavírních skladeb E. Hradeckého. Chtěla jsem zjistit, jestli je učitelé žákům zadávají a které z nich využívají nejčastěji. Do možností jsem zahrnula úplně všechny klavírní instruktivní alba E. Hradeckého, které byly k dispozici. Očekávala jsem, že u otázky č. 4 budou nejčastěji zastoupené možnosti a) - d)

(*Malé jazzové album, Dětský karneval, Jazzové etudy a Skladbičky na dvě stránky*). Co se týče konkrétních skladeb, jako nejčastěji hrané jsem tipovala *Hádavé boogie* a *Veselé boogie* z *Malého jazzového alba* a *Myši rock'n'roll* z *Dětského karnevalu*.

Otázku č. 6 a 7 jsem položila, protože mě zajímal názor učitelů klavíru na oblíbenost/neoblíbenost Hradeckého skladeb u žáků a důvod, proč tak smýšlejí. Předpokládala jsem, že Hradeckého skladby si povedou na stupni oblíbenosti u žáků dobře, protože jsou často ovlivněné non-artificiální hudbou, která se může zdát našim dnešním žákům bližší než hudba klasická.

2.3.1 Formulace konkrétních hypotéz k vybraným otázkám (č. 3, 4, 6)

Otázka č. 3:

Učebnice *Hrajeme na klavír podle akordových značek* Emila Hradeckého je ve výuce klavíru používána více než publikace Vadima Petrova *Klavír a akordické značky*, a zároveň je ve výuce klavíru více používána než veškeré ostatní knihy a učebnice věnující se podobnému tématu, které se objeví v responzích u otázky č. 3 v možnosti za e).

Učebnice *Hrajeme na klavír podle akordových značek* je ve výuce klavíru používána výrazně méně než zpěvníky a různé noty doplněné o akordové značky.

Respondentů, kteří vyučují hru podle akordových značek v hodinách klavíru, je cca. o 60 % více než respondentů, kteří hru podle akordových značek v hodinách klavíru nevyučují. (Tzn. respondentů, kteří vyučují v hodinách klavíru hru podle akordových značek, je cca. 80 %.)

Otázka č. 4:

Malé jazzové album, Dětský karneval, Jazzové etudy a Skladbičky na dvě stránky jsou využívány v klavírní výuce více než ostatní alba Emila Hradeckého uvedená ve zbylých možnostech u otázky č. 4.

Více než 80 % respondentů dotazníku zadává (nebo v minulosti už zadalo) svým žákům klavírní instruktivní skladby Emila Hradeckého.

Otázka č. 6:

Více než 70 % respondentů dotazníku považuje klavírní instruktivní skladby E. Hradeckého u žáků za oblíbené.

Méně než 10 % respondentů považuje klavírní instruktivní skladby E. Hradeckého u žáků za neoblíbené.

2.4 Výsledky dotazníku

Dotazník byl aktivní 90 dní. Během této doby na dotazník odpovědělo celkem 357 respondentů.

2.4.1 Složení respondentů (otázky č. 1 a 2)

Složení respondentů bylo ve skutečnosti takové, jaké jsem očekávala. Největší část dotázaných – celkem 345 – odpovědělo, že učí na základní umělecké škole. 34 respondentů odpovědělo, že učí soukromě. 17 respondentů uvedlo, že učí na konzervatoři či jiné SŠ s hudebním zaměřením. A pouze 8 respondentů uvedlo, že učí na soukromé hudební škole.²³

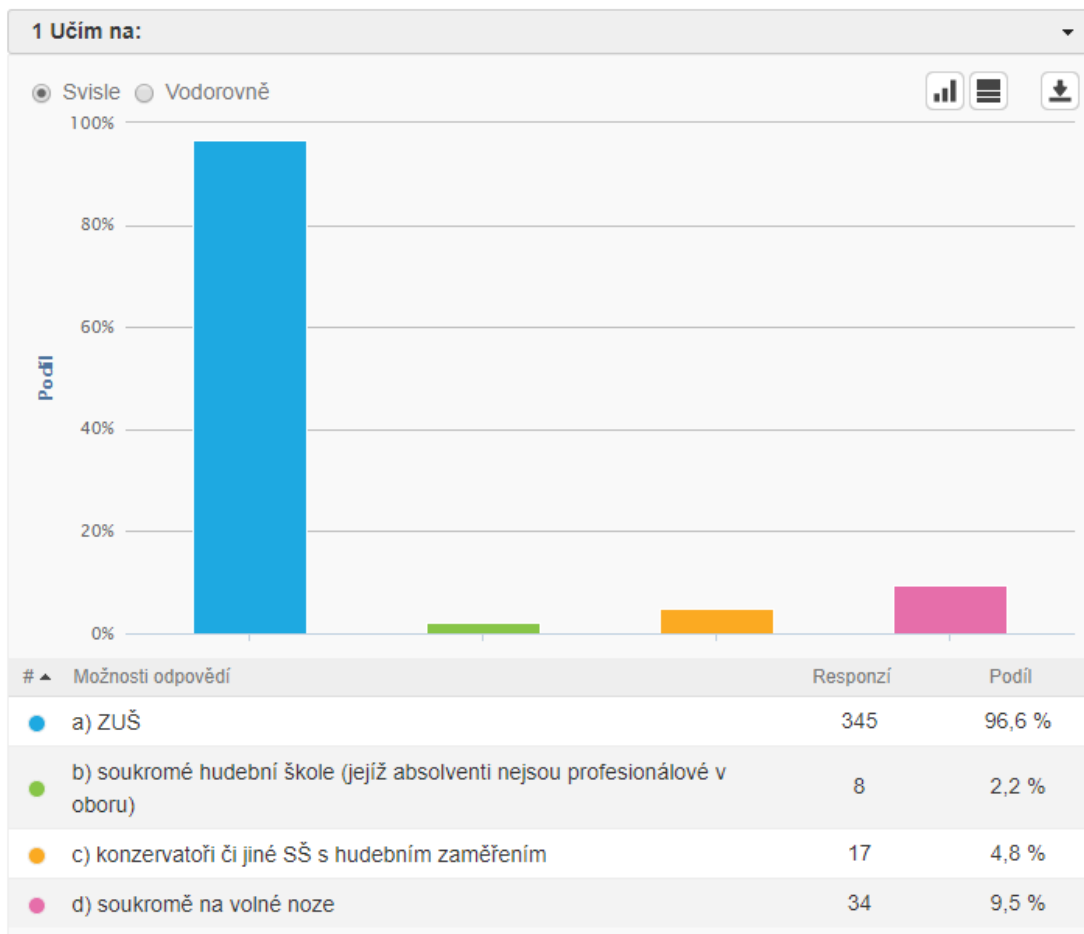
Protože jsem předpokládala, že mnoho učitelů učí zároveň na vícero místech, tak jsem ponechala u otázky možnost zaškrtnout více odpovědí najednou. To je důvodem, proč se celkový součet odpovědí nerovná 357 a součet procent v grafu překračuje 100. Zde tedy podávám přesnější údaje. Z celkového počtu 357 respondentů 303 respondentů (cca. 84,9 %) učí pouze na základních uměleckých školách, 42 učí na ZUŠ a také jinde (cca. 11,8 %) a 12 (cca. 3,4 %) učí jinde než na ZUŠ.

Nejvíce respondentů dotazníku tedy učí pouze na ZUŠ – 303 dotázaných (cca. 84,9 %). Hned druhá nejoblíbenější je kombinace ZUŠ a soukromé výuky – 23 dotázaných (cca. 6,4 %) a třetí nejčastější možnost je ZUŠ a konzervatoř – 12 dotázaných (cca. 3,4 %).²⁴

²³ Viz graf č. 1, str. 25.

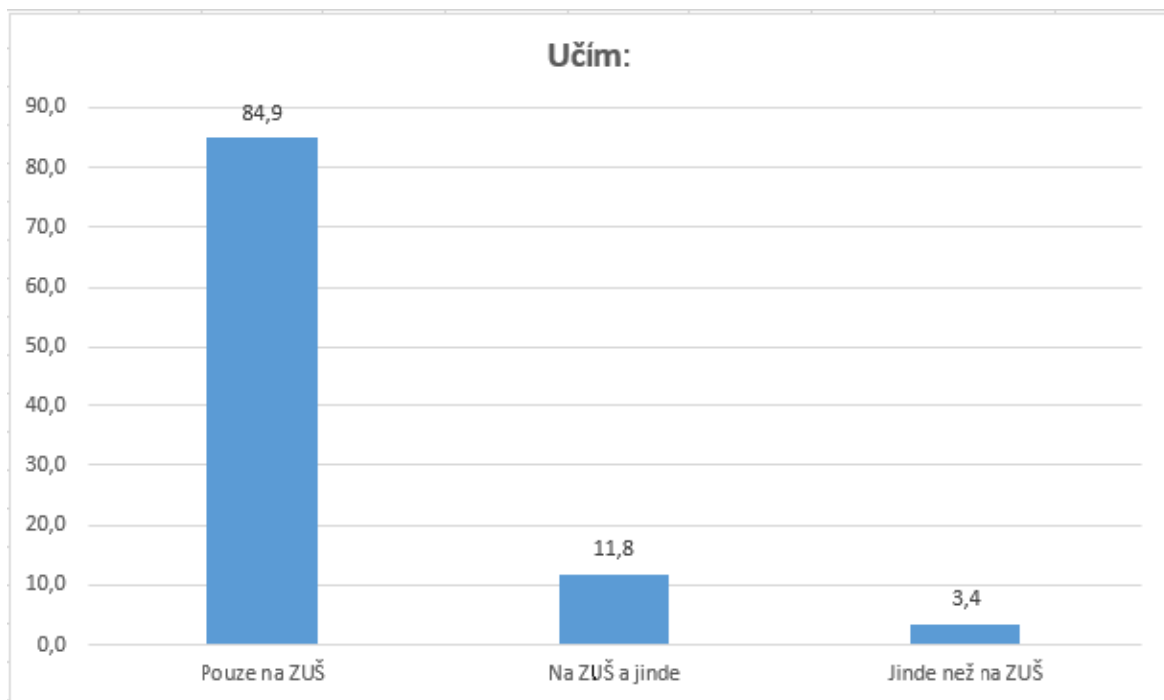
²⁴ Viz grafy č. 2 a 3, str. 26.

Graf č. 1 (v procentech):²⁵

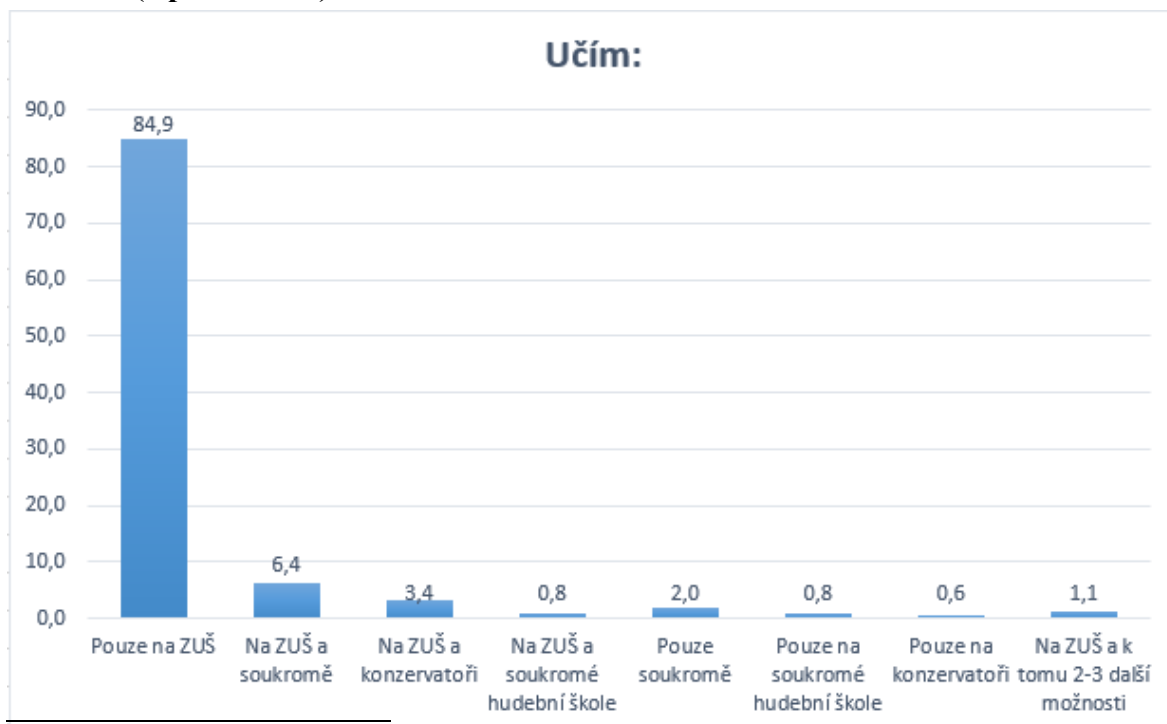

²⁵ Převzato z mého účtu na <https://www.surveo.com/cs/>.

Graf č. 2 (v procentech):²⁶

Graf č. 3 (v procentech):²⁷

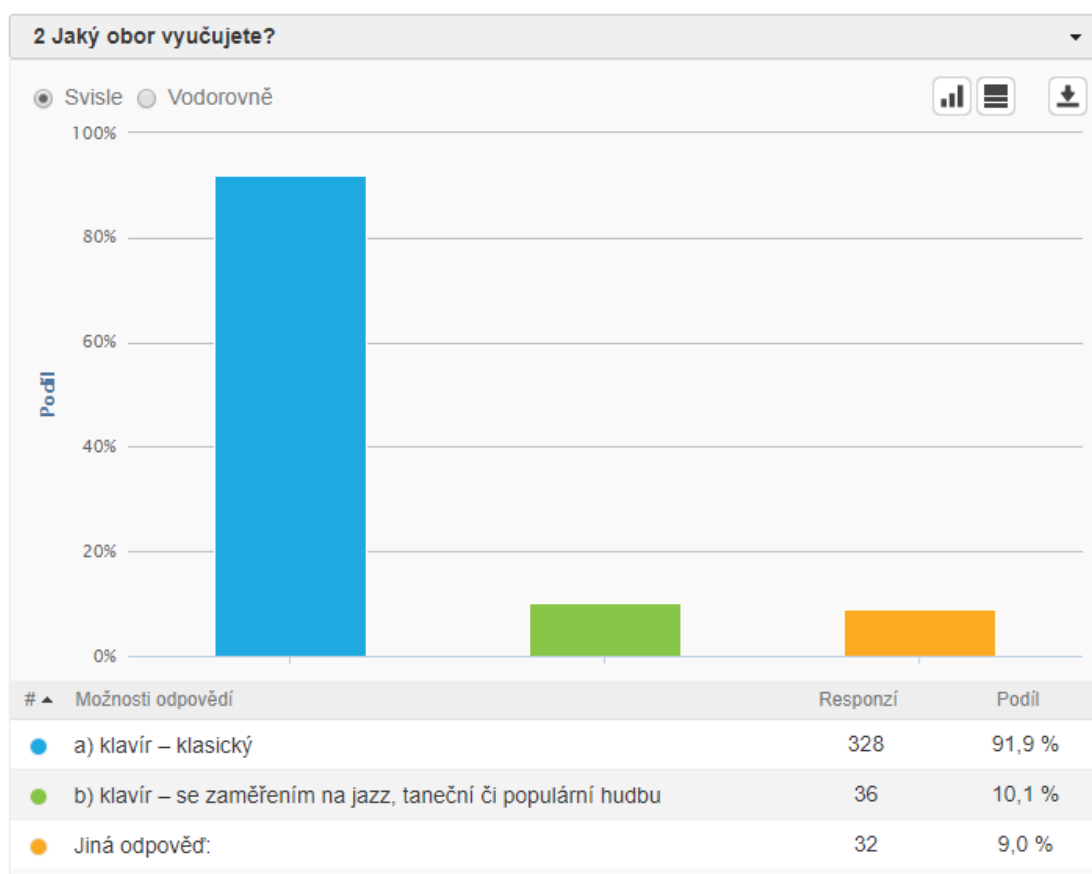
²⁶ Vytvořeno v aplikaci Excel. Součet procent se nerovná přesně 100 kvůli zaokrouhlení procent na jedno desetinné místo.

²⁷ Tamtéž.

Velká část učitelů odpověděla, že učí klasický klavír – 328 respondentů. 36 dotázaných uvedlo, že učí klavír se zaměřením na non-artificiální hudbu a 32 respondentů uvedlo jinou odpověď.²⁸

Dotázaní opět mohli zaškrtnout více odpovědí najednou. Celkem 289 respondentů (cca. 81 %) odpovědělo pouze za a), tedy že učí jen klasický klavír. 7 dotázaných (cca. 2 %) zaškrtnulo pouze odpověď b), tedy že vyučují jenom klavír se zaměřením na non-artificiální hudbu. A 29 respondentů zaškrtnulo odpověď a) i b) zároveň. Z poloviny jiných odpovědí (číselně tedy ze 16) však vyplynulo, že respondenti učí kombinaci a) i b), tzn. klasický klavír i klavír zaměřený na jazz, taneční a populární hudbu dohromady. Po sečtení tedy dostáváme celkem 45 učitelů (cca. 12,6 %), kteří vyučují artificální i non-artificiální hudbu zároveň.²⁹

Graf č. 4 (v procentech):³⁰

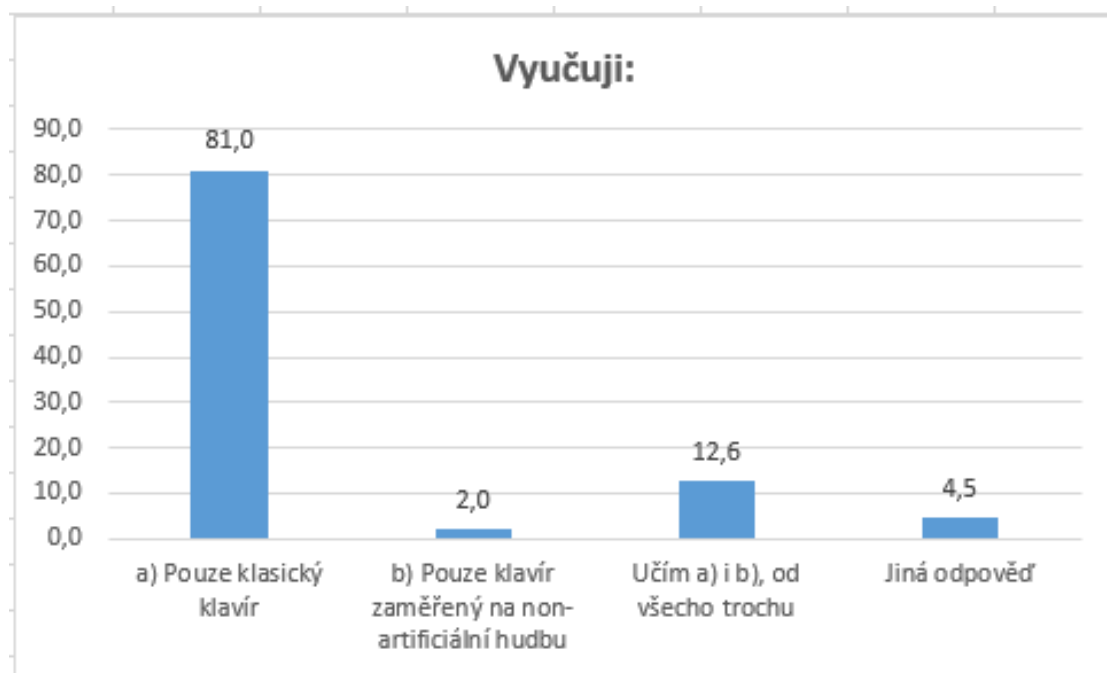

²⁸ Viz graf č. 4 na této stránce.

²⁹ Viz graf č. 5, str. 28.

³⁰ Převzato z mého účtu na <https://www.surveo.com/cs/>.

Graf č. 5 (v procentech):³¹

2.4.2 Výsledky dotazníku (otázky č. 3-7)

Otázka č. 3: Jaké materiály využíváte k doprovodu podle akordových značek?

Jak jsem očekávala, nejčastější odpovědí u této otázky byla možnost za c) *Používám zpěvníky a různé noty doplněné o akordové značky* (označilo celkem 279 dotázaných). Hradeckého učebnici používá 89 respondentů dotazníku, učebnici V. Petrova 26 respondentů. 30 dotázaných učitelů uvedlo, že hru podle akordových značek vůbec nevyučuje. 22 učitelů používá při výuce další existující materiály (pouze jiné materiály nebo v kombinaci s ostatními možnostmi).³²

Největší část respondentů, a to 218 (cca. 61, 1 %) z celkového počtu 357 používá k výuce hry podle akordových značek jenom zpěvníky a různé noty doplněné o akordové značky. Hned další nejfrekventovanější možností je kombinace Hradeckého učebnice a zpěvníků s různými notami (42 dotázaných, cca. 11,8 %). Počet respondentů, kteří hru podle akordových značek vůbec nevyučují, zůstává stejný, tedy 30 (cca. 8,4 %). 23 respondentů (cca. 6,4 %) používá jenom Hradeckého učebnici. 15 učitelů (cca. 4,2 %) při

³¹ Vytvořeno v aplikaci Excel. Součet procent se nerovná přesně 100 kvůli zaokrouhlení.

³² Viz graf č. 6, str. 30.

výuce využívá pouze jiné materiály a 12 učitelů (cca. 3,4 %) kombinaci Hradecký, Petrov a noty se zpěvníky. 7 dotázaných (cca. 2 %) uvedlo, že používají učebnici Hradeckého a Petrova dohromady. Ostatních 9 kombinací možností v sobě zahrnuje zbývajících 10 odpovědí (dohromady cca. 2,8 % respondentů). Jen jeden respondent uvedl, že používá pouze učebnici V. Petrova.³³

Nejčastěji jsem mezi jinými odpověďmi u otázky č. 3 našla responze typu: „*Používám vlastní materiály.*“ nebo „*Vysvětluji akordy sám/sama.*“ Takto odpovědělo 8 dotázaných (cca. 36,4 %) z celkem 22, kteří využívají při výuce akordových značek jiné materiály. Dva z nich také doplnili, že akordové značky vpisují se žáky přímo do skladeb, které hrají, kvůli lepšímu porozumění skladbě a učení se jí nazpaměť. Mezi jinými responzemi se objevily také různé zahraniční materiály (celkem u 3 respondentů, viz níže) a u jednoho respondenta improvizační materiály (napsáno takto obecně).

Mezi jinými materiály, které učitelé používají k výuce akordových značek, se objevily tyto knihy: Frank Bernd: *Klavierimprovisation I a II, Rhythm-Styles for Piano I a II*; Andreas Hirsche: *Ein Klavier geht auf Reisen*; Karel Velebný: *Jazzová praktika II*, Kolektiv pedagogů soukromé ZUŠ: *Škola hry na klávesové nástroje*; Zdena Janžurová a Zdenka Průšová: *S písničkou u klavíru*; Milan Šolc: *Tajemství akordových značek*. Každá z těchto knih se vyskytla v responzích pouze jednou. Dále byl v jedné odpovědi uveden František Dřevíkovský, bez specifikace konkrétní knihy. F. Dřevíkovský je autorem čtyřdílné školy pro klávesové nástroje *Každý se může stát kouzelníkem*, která seznamuje klavíristy se hrou na klávesy podle automatického doprovodu. Škola v sobě zahrnuje známé písně a melodie z oblasti pop music, jazzu, country i klasické hudby. F. Dřevíkovský také vytvořil sérii zpěvníků *Hity přelomu tisíciletí*, kde shromáždil současné hity z oblasti non-artifciální hudby v podobě notového záznamu melodie písně s textem a akordovými značkami (zatím existuje 14 dílů).³⁴

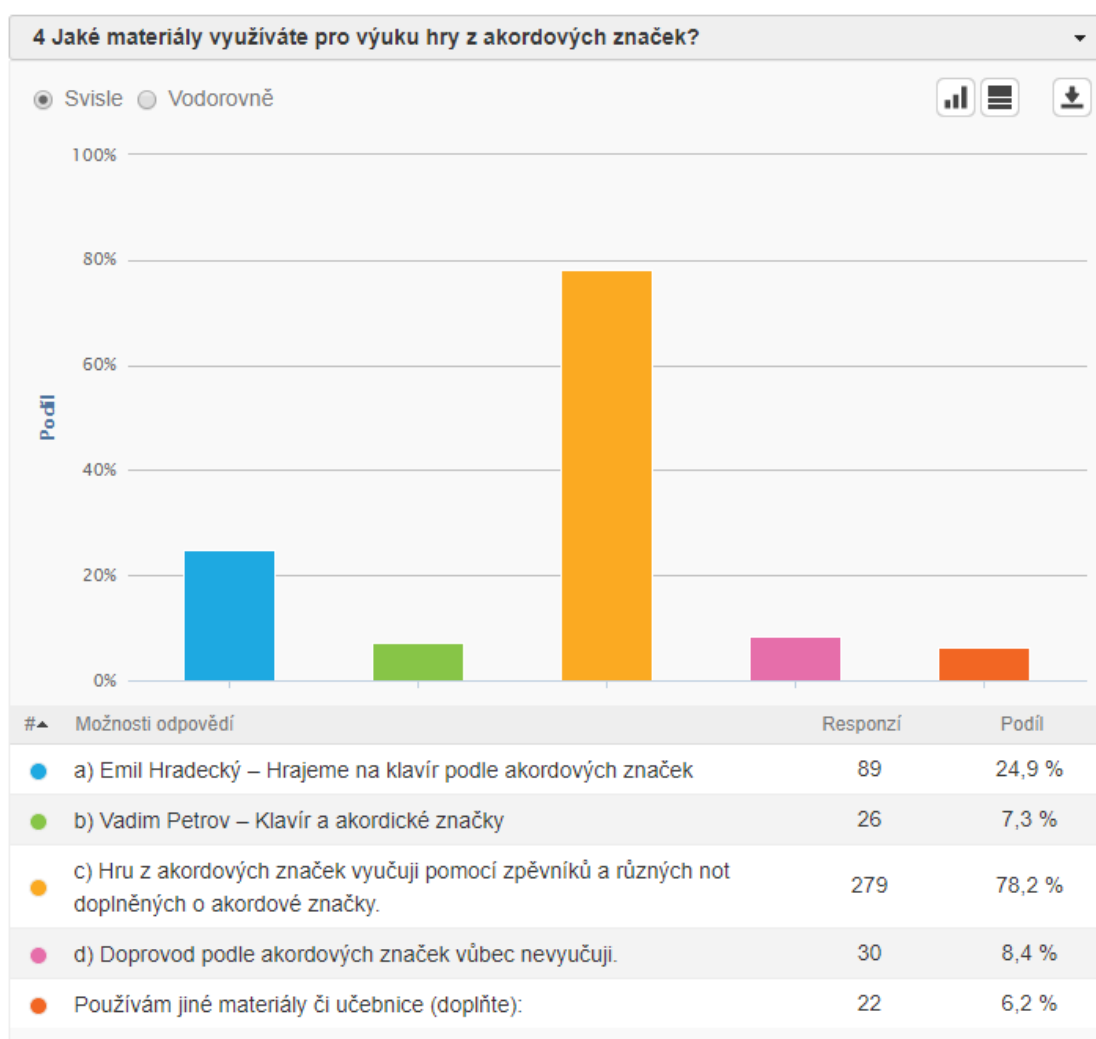
Pro zajímavost bych ještě ráda zmínila názor jednoho z respondentů učícího na ZUŠ: „*Používám zahraniční materiály, české jsou většinou plně nesmyslné a nedostačující.*“ Částečně souhlasím s tímto výrokem, protože českých materiálů vhodných pro použití na

³³ Viz. graf č. 7, str. 31.

³⁴ Dostupné z: <https://www.drevikovsky.cz/>. [cit. 18. 10. 2019].

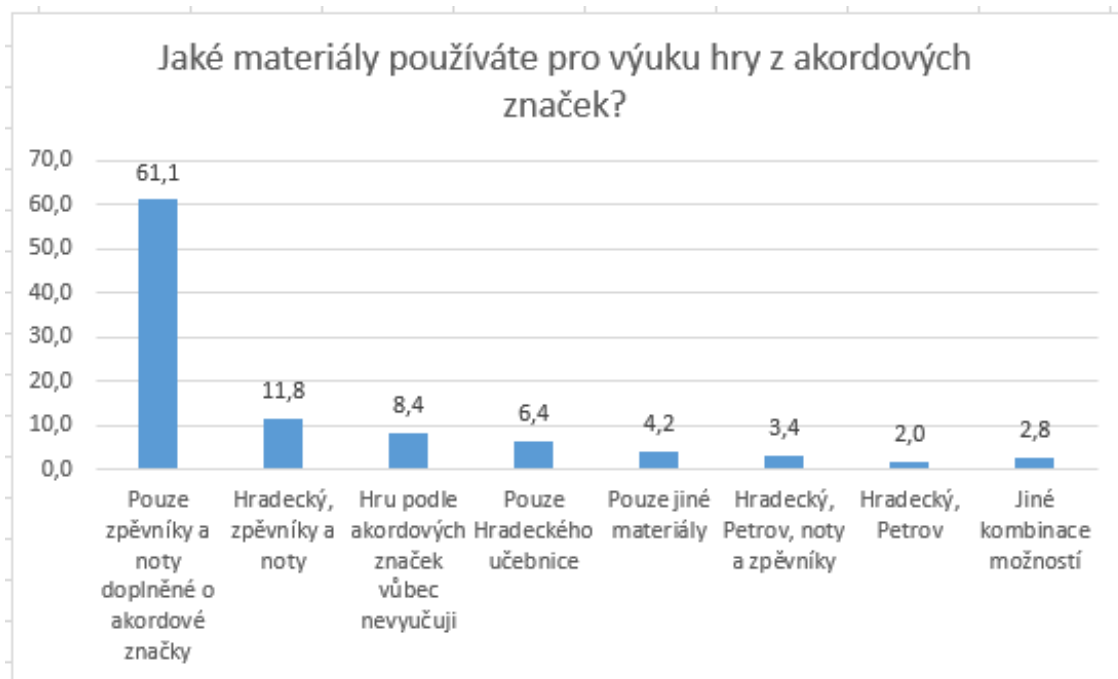
ZUŠ, které se zabývají problematikou hry z akordových značek a doprovodů k písním, je opravdu velmi málo. Těch kvalitních z nich je podle mého názoru ještě méně. Vlastní názor na vybranou literaturu, která se věnuje oblasti daného tématu, vyjadřuji ve čtvrté kapitole práce v podkapitolách 4.2 a 4.3. Rozhodla jsem se zaměřit právě na českou literaturu, kterou můžeme využít ve výuce klavírní hry na základních uměleckých školách.

Graf č. 6 (v procentech):³⁵

³⁵Převzato z mého účtu na <https://www.surveo.com/cs/>.

Graf č. 7 (v procentech):³⁶

Otázka č. 4: Zaškrtněte prosím, která z těchto alb od Emila Hradeckého jste už někdy využili ve výuce (nebo pravidelně využíváte)

Podle výsledků dotazníku jsou skladby Emila Hradeckého učitelé klavíru zadávány často. Všechna z uvedených Hradeckého alb byla označena jako alespoň jednou využitá ve výuce. Pouze 26 respondentů z 357 (cca. 7,3 %) uvedlo, že skladby Emila Hradeckého nezadává. Z toho vyplývá, že převážná většina dotázaných, tedy zbývajících 331 respondentů (cca. 92, 7 %), skladby E. Hradeckého využívá nebo někdy v minulosti využilo.

Zajímalo mne, zda se učitelé, kteří skladby Emila Hradeckého nezadávají, nějak výrazně liší od ostatních. Z výsledků dotazníku jsem zjistila, že tomu tak není. Převažují opět učitelé ZUŠ nadpoloviční většinou. Téměř všichni z těchto 26 respondentů také nepoužívají k výuce akordových značek žádnou učebnici, hru podle značek vyučují buď podle zpěvníků a různých not, nebo ji nevyučují vůbec. Co se týče jejich názoru na oblíbenost Hradeckého skladeb u žáků, je zřejmé, že nejčastější odpovědí je za *d) Skladby E. Hradeckého nezadávám často, a tak nemohu posoudit* (20x – 76, 9 %). Ostatní se

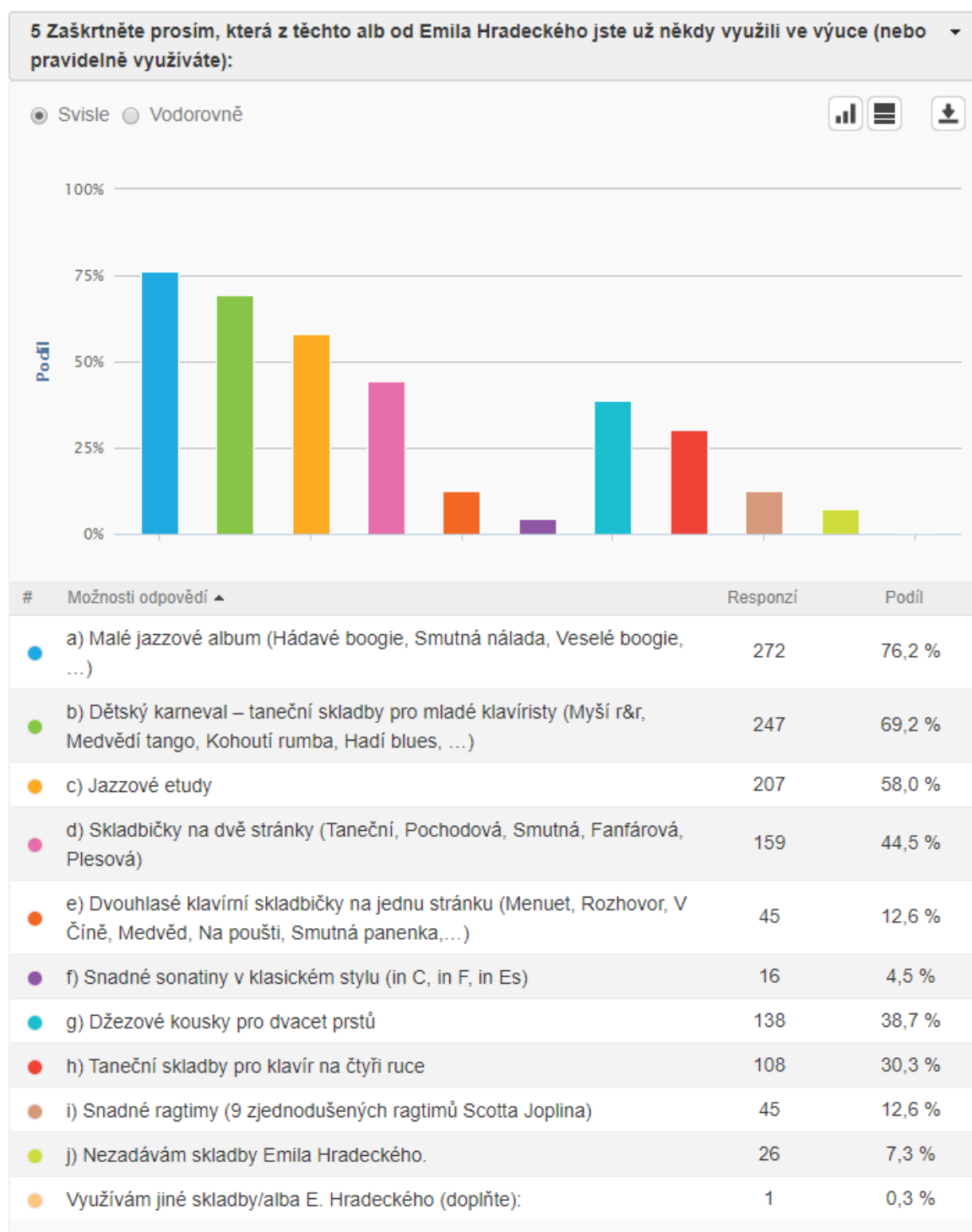
³⁶ Vytvořeno v aplikaci Excel.

pravidelně rozdělili mezi další možnosti a) *Převážné většině z nich se líbí*, b) *Někomu se líbí, někomu ne*, c) *Převážné většině se nelíbí* (každá možnost vždy po 2 dotázaných, tedy po cca. 7, 7 %).

Podle výsledků dotazníku jsou nejčteněji používanými alby E. Hradeckého první 4 možnosti, čili *Malé jazzové album* (272 responzí, cca. 76,2 % responzí), *Dětský karneval* (247, cca. 69, 2 %), *Jazzové etudy* (207, cca. 58 %) a *Skladbičky na dvě stránky* (159, cca. 44, 5 %). Dalšími relativně často označovanými alby, které získaly přes 100 responzí, jsou čtyřruční alba *Jazzové kousky pro 20 prstů* (138 responzí, cca. 38, 7 % responzí) a *Taneční skladby pro klavír na čtyři ruce* (108, cca. 30, 3 %).³⁷

³⁷ Viz graf č. 8, str. 33.

Graf č. 8 (v procentech):³⁸

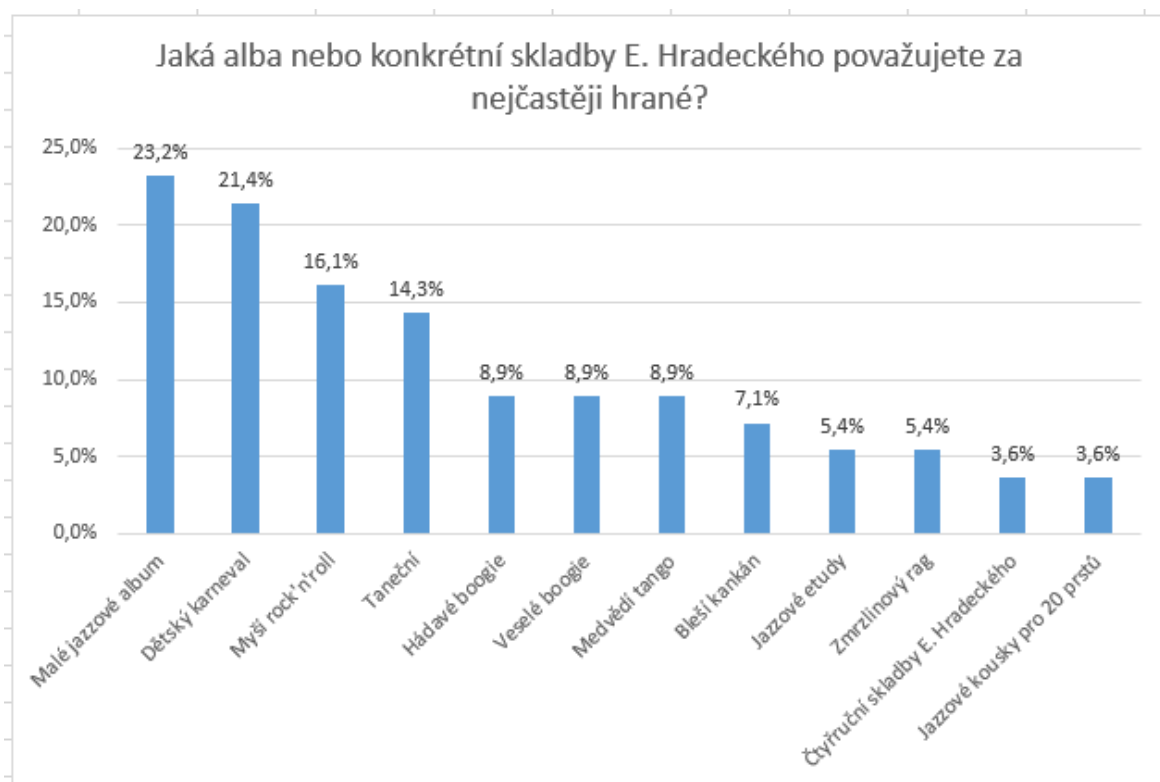
³⁸ Převzato z mého účtu na <https://www.surveo.com/cs/>.

Otázka č. 5: Pokud máte na mysli přímo nějaké konkrétní skladby či alba E. Hradeckého, které se podle Vás nejčastěji hrají, prosím doplňte zde

Tato otázka byla nepovinná. Získala jsem celkem 56 odpovědí. Nejčastěji zmiňovaná alba byla *Malé jazzové album* (13x, cca. 23,2 % responzí) a *Dětský karneval* (12x, cca. 21,4 %). Dále byly např. zmíněny *Jazzové etudy* (3x, cca. 5,4 %), obecně všechny čtyřruční skladby E. Hradeckého (2x, cca. 3,6 %), *Jazzové kousky pro 20 prstů* (také 2x), atp. Tipy samotných respondentů se tedy víceméně shodují se skutečnými výsledky dotazníku.

Konkrétní skladby E. Hradeckého, které se nejčastěji vyskytly u otázky č. 5, jsou *Myší rock'and'roll* (9x, cca. 16,1 % odpovědí), *Taneční* (8x, cca. 14,3 %), *Hádavé boogie*, *Veselé boogie* a *Medvědí tango* (každá ze skladeb 5x, cca. 8,9 %). Dále se mezi responzemi objevily např. tyto skladby: *Bleší kankán* (4x, cca. 7,1 %), *Zmrzlinový rag* (3x, cca. 5,4 %), atd. V kapitole č. 3 jsem se rozhodla těmto skladbám věnovat blíže.³⁹

Graf č. 9 (v procentech):⁴⁰

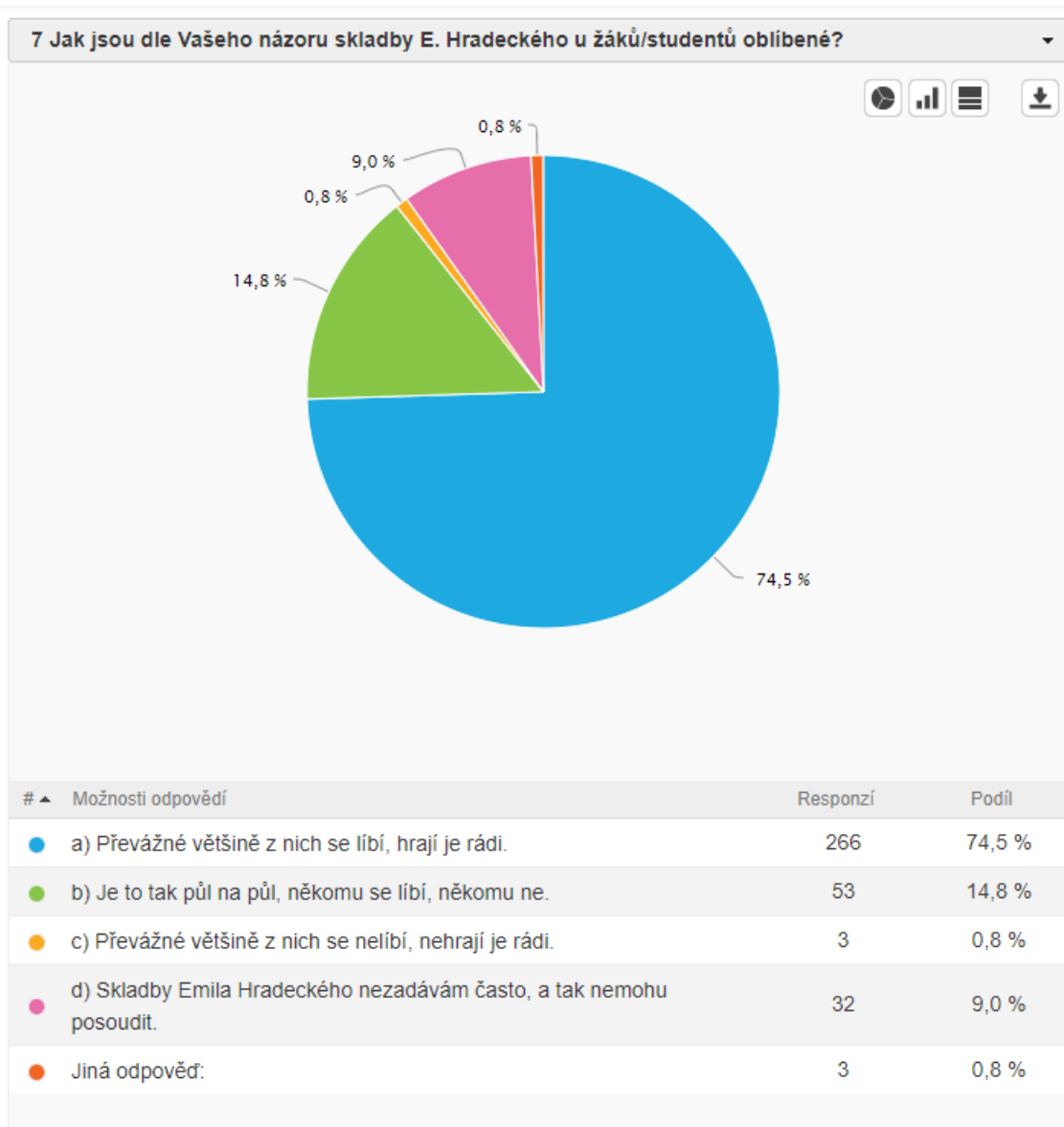
³⁹ Viz graf č. 9 na této stránce.

⁴⁰ Vytvořeno v aplikaci Excel. Součet procent se nerovná 100 kvůli tomu, že respondenti uváděli více alb nebo skladeb najednou.

Otázka č. 6: Jak jsou dle Vašeho názoru skladby E. Hradeckého u žáků/studentů oblíbené?

Téměř $\frac{3}{4}$ respondentů považuje instruktivní klavírní skladby Emila Hradeckého za oblíbené mezi žáky (266 dotázaných, cca. 74,5 %). Zbývající čtvrtina se pak rozdělila mezi ostatní možnosti takto: 53 respondentů (cca. 14,8 %) považuje skladby E. Hradeckého za středně oblíbené, 32 respondentů (cca. 9 %) nemůže posoudit a pouze 3 respondenti (0,8 %) si myslí, že jeho skladby jsou neoblíbené.⁴¹

Graf č. 10 (v procentech):⁴²

⁴¹ Viz graf. č. 10 na této stránce.

⁴² Převzato z mého účtu na <https://www.surveo.com/cs/>.

Otázka č. 7: Co se podle Vás žákům/studentům na skladbách E. Hradeckého líbí/nelíbí? (Proč je rádi/nerádi hrají?)

Přestože tato otázka byla nepovinná, podařilo se mi získat od respondentů značný počet odpovědí. Celkem odpovědělo 159 učitelů. Zaznamenala jsem několik často se opakujících podobných responzí, jejichž shrnutí se nachází v následující tabulce. Skoro všechny odpovědi byly velmi pozitivní a týkaly se zejména oblíbenosti Hradeckého skladeb. Lehce negativních či neutrálních odpovědí jsem zaznamenala jen málo, a proto ani nejsou v tabulce uvedeny.

Tabulka č. 1:

Typ odpovědi: Co se podle Vás žákům na skladbách E. Hradeckého líbí?	Počet responzí	Procentuální podíl z celkového počtu responzí (zaokrouhлено na 1 desetinné místo)⁴³
Rytmičnost, pulzace, moderní, živelný, jazzový rytmus	54	34 %
Melodičnost, hezké a výrazné melodie	39	24,5 %
Snadnost, přehlednost, hratelnost, „jdou do ruky“, dobře napsané pro klavír	35	22 %
Spojení s non-artifeciální hudbou, zpestření oproti klasice, moderní ráz	27	17 %
Chytlavost, líbivost, zaujme na první pohled	23	14,5 %

⁴³ Součet podílů procent se nerovná 100, protože respondenti většinou uváděli více typů odpovědí najednou.

Ve větší míře veselé, optimistické, živé skladby, plné života	19	11,9 %
Vtip, humor	17	10,7 %
Nápaditost	14	8,8 %
Srozumitelnost a přístupnost mladým hráčům, přístupné dětskému vnímání světa	12	7,5 %
Vystižení charakteru, nálady, obsahu, děje skladby, programní názvy	11	6,9 %
Přehledná, užitá, krásná harmonie	10	6,3 %
Vliv jazzu, jazzové rytmy a harmonie	8	5 %
Muzikálnost, tanečnost	6	3,8 %
„Šmrnc“, jiskra	5	3,1 %
Hravost	4	2,5 %

Pro zajímavost si ještě dovoluji uvést několik konkrétních odpovědí dotázaných učitelů, které mne zaujaly. Jsou mezi nimi vybrané jak pozitivně, tak negativně či neutrálně laděné názory na Hradeckého klavírní instruktivní skladby.⁴⁴

„Jeden z mála autorů, který skládá taneční, swingovou, ... muziku a píše ji tak, jak ji skuteční muzikanti hrají. Čili žádné napodobeniny, quasi jazz, nesmyslné koláže.“

⁴⁴ K některým z těchto názorů se blíže vyjadřuji v podkapitole 3.3 na str. 81.

„Dobře napsané pro nástroj, jednoduchý populární styl. Nejsou to ovšem skladby, které by „přetrvaly“.“

„Dobře se dají naučit, „jdou do prstů“, jsou báječně pianisticky napsané. Mají chytlavé, libivé melodie, dobře se pamatují a jsou posluchačsky vděčné.“

„Skladby E. Hradeckého jsou dětem jakoby šité na míru, autor velmi dobře rozumí dětskému vnímání světa.“

„Skladby E. Hradeckého se nelíbí žákům, kteří nemají jazzové cítění. Ostatním se líbí, jsou přístupné dětskému vnímání hudby.“

„Myslím si, že je buď baví obecně ten žánr, a pak je hrají rádi, nebo jsou spíš zaměřeni třeba na klasiku, a tím pádem to pro ně není tolik atraktivní.“

„Jsou moderní, libivé a mohou se s nimi předvádět před vrstevníky.“

„Skladby Hradeckého jsou rytmicky i melodicky nápadité, hezké, zajímavé. A to na první dojem – jak interpretační, tak posluchačský.“

„Žákům se líbí rytmická stránka, mně se nelíbí, že je nic nenaučí úhozově.“

„Líbí se jim spojení s populární hudbou. Typické prvky jazzu už děti tolik nelákají.“

„Při výuce klasiky je potřeba dětem občas ulevit něčím modernějším. Většinou sáhnu po E. Hradeckém nebo M. Dvořákovi, protože ukáží jazzový rytmus na jednoduchých, přehledných a hezkých skladbičkách nebo etudách. Nezaměřují se jen na mladší žáky, ale i na starší, využívají libivých melodií.“

„Jasná melodika, srozumitelný obsah, dobře hratelné skladby. P. Emil Hradecký má skutečně talent jednoduše vystihnout podstatu!“

2.5 Shrnutí

Jsem ráda za složení svých respondentů, protože přes 95 % z nich učí na ZUŠ a dotazník jsem chtěla zaměřit hlavně na tuto oblast klavírní výuky.

Skoro všechny mé hypotézy se shodovaly s výsledky dotazníku. U otázky č. 3 mohu potvrdit, že Hradeckého učebnice je respondenty více využívána než ostatní knihy zabývající se stejnou problematikou. Zároveň se mi podařilo odhadnout, že použití

zpěvníků a notových materiálů s akordickými značkami bude nejčastější odpovědí (zaškrtno skoro 80 % dotázaných) a Hradeckého učebnice je oproti těmto notovým materiálům používána výrazně méně. Myslela jsem však, že její využití bude celkově ještě o něco vyšší, než je cca. 25 % respondentů, kteří zaškrtnli tuto možnost.

Velmi kladně hodnotím skutečnost, že velké množství učitelů uvedlo, že se při výuce klavírní hry věnují hře podle akordových značek (327 z 357 respondentů, tedy cca. 91,6 %). Musím tedy vyvrátit svou hypotézu, že respondentů, kteří se během hodin klavíru věnují hře podle akordových značek, bude cca. 80 %. Otázkou však je, jak výuka opravdu v praxi probíhá a kolik je jí věnováno času. Myslím si, že výuka této problematiky v klavírní hře byla v minulosti spíše zanedbávána, ale v současné době se situace zlepšila. Pokud nechceme opomíjet dosavadní vývoj hudby během posledních cca. dvou století, kdy se utvářela zejména hudba non-artificiální, hru podle akordových značek bychom rozhodně z klavírní výuky neměli vynechávat. Osobně považuji výuku této oblasti v klavírní hře za důležitou. Starší nebo bývalí žáci ZUŠ mají spíše možnost se později věnovat non-artificiální hudbě, která jim většinou bývá i bližší, protože ji lépe znají ze svého okolí. A bez hry z akordových značek a základní znalosti harmonie se v této oblasti takřka neobejdou.

Můj odhad ohledně otázky č. 4 a 5 se také docela shodoval se skutečnými výsledky dotazníku. Své hypotézy k otázce č. 4 potvrzují. Na vyšších příčkách nejčastěji využívaných alb se objevily cykly *Malé jazzové album* (označily cca. ¾ respondentů), *Dětský karneval* (označilo cca. 70 % respondentů), *Jazzové etudy* (skoro 60 %) a *Skladbičky na dvě stránky* (skoro 45 %). Celkem 92,7 % respondentů zadává (nebo už někdy v minulosti zadalo) svým žákům skladby Emila Hradeckého. Co se týče konkrétních Hradeckého skladeb, smýšlela jsem též víceméně podobně jako dotázaní učitelé – na prvních čtyřech pozicích se umístily skladby *Myší rock'n'roll*, *Hádavé boogie* a *Veselé boogie*. Překvapila mě ale skladba *Taneční*, kterou jsem netipovala a celkově byla hned po *Myším rock'n'rollu* druhou nejčastěji jmenovanou skladbou.

V otázce č. 6 jsem tušila, že většina dotázaných odpoví, že považuje skladby Emila Hradeckého za oblíbené u žáků. Svou hypotézu, že se bude jednat o více než 70 % respondentů, mohu tedy potvrdit. Stejně tak mohu potvrdit i hypotézu, že méně než 10 %

respondentů bude považovat skladby E. Hradeckého za u žáků neoblíbené. Nečekala jsem ale, že rozdíly v počtu různých odpovědí budou až tak vysoké (skoro 75 % za oblíbené, pouze necelé 1 % za neoblíbené a skoro 15 % půl na půl).

Vyhodnocování otázky č. 7 mě bavilo nejvíce. Získala jsem totiž mnoho zajímavých názorů na skladby Emila Hradeckého. Právě opakující se důvody učitelů, proč považují Hradeckého skladby u žáků za oblíbené, mi nabídly plejádu charakteristických znaků, které mohou být pro jeho klavírní instruktivní tvorbu typické. Právě tyto znaky se pravděpodobně podílí na oblíbenosti tohoto autora a na četnosti zadávání jeho skladeb mladým klavíristům.

3 Klavírní instruktivní skladby Emila Hradeckého

V této kapitole blíže popisují klavírní instruktivní skladby Emila Hradeckého. Zaměřuji se na různá alba jako celek a také na některé jednotlivé skladby, včetně jejich notových ukázek. Hradeckého instruktivní klavírní dílo jsem rozčlenila do podkapitol podle toho, zda se jedná o skladby pro jednotlivce nebo čtyřruční skladby. V podkapitolách jsem se pak snažila seřadit jednotlivá alba podle stupně obtížnosti od těch snazších k obtížnějším. Ve shrnutí na konci kapitoly podávám náhled na Hradeckého instruktivní klavírní literaturu jako celek a konfrontuji svůj názor na ni s již zmíněnými názory učitelů ve druhé kapitole. Učebnicím klavírní hry, jejichž autorem nebo spoluautorem je Emil Hradecký, je věnována samostatná kapitola č. 4, *Učebnice klavírní hry Emila Hradeckého*.

3.1 Skladby pro dvě ruce

3.1.1 Dvouhlasé klavírní skladbičky na jednu stránku

Jedná se zatím o nejnovější dílo z Hradeckého klavírní instruktivní literatury (1. vydání v r. 2017).⁴⁵ Obsahuje celkem 16 skladeb. Všechny skladbičky, které nalezneme v tomto albu, jsou opravdu pouze dvouhlasé (každý hlas pro jednu ruku) a vejdou se na jednu stránku. Obtížnostně jsou podle mého názoru vhodné už pro žáky cca. v 1.-3. ročníku I. stupně studia na ZUŠ.

Podle výsledků dotazníku se toto album ukázalo spíše jako málo známé a méně používané. Myslím si, že tento fakt nesouvisí s jeho kvalitou, ale se skutečností, že vyšlo teprve nedávno. Osobně ho při výuce často využívám se začínajícími klavíristy a mohu ho určitě doporučit, protože jsem se u něj zatím setkala pouze s pozitivními ohlasy – jak hráčů, tak posluchačů.

Album je totiž velmi pestré, co se týče charakteru skladeb a jejich žánrů. Může tedy značně obohatit repertoár začínajících klavíristů a seznámit je s různými styly hudby. Objevují se zde skladbičky navazující na klasickou tvorbu (např. *Menuet*, *Smutná panenka*), taneční skladby (*Valčík*, *Polka*, *Tango*, *Cha cha cha*), skladbičky žánrů z jazzové oblasti (*Blues*, *Boogie*), skladby s použitím cizokrajných stupnic (pentatonika –

⁴⁵ HRADECKÝ, Emil. *Dvouhlasé klavírní skladbičky na jednu stránku*. Praha: Bärenreiter, 2017. ISMN 979-0-2601-0842-4.

skladba *V Číně*, celotónová stupnice – skladby *Mlha* a *Deštík*, cikánská stupnice – skladba *Na poušti*) a dokonce i úprava lidové písně *Vyletěla holubička* (s předehrou a s použitím kontrapunktického vedení druhého hlasu a následně kánonu). Dalo by se říci, že Emil Hradecký v tomto albu shrnul všechny žánry a styly hudby, kterým se během své veškeré dosavadní tvorby věnoval.

Děti mohou zaujmout i vtipné obrázky, které se nacházejí skoro u každé skladbičky.⁴⁶

Notové ukázky z alba:⁴⁷

Skladbička *Rozhovor* je jednou z nejsnazších v albu, můžeme ji zadat už žákům v 1. ročníku. V první části skladbičky hraje každá ruka zvlášť a ruce na sebe plynule navazují. Oběma rukama zároveň se hraje až v druhé části skladbičky:

Rozhovor
Dialogue / Gespräch

Andante

⁴⁶ Album ilustrovala Andrea Tachezy.

⁴⁷ Převzaty z:

HRADECKÝ, Emil. *Dvouhlasé klavírní skladbičky na jednu stránku*. Praha: Bärenreiter, 2017. ISMN 979-0-2601-0842-4.

Podobné obtížnosti je např. i skladbička *Na houpačce*, kde si žák může skvěle procvičit hru odtahů:

7

Na houpačce

On the Swing / Auf der Schaukel

Andante

Skladbička *Smutná panenka* svým tématem i náladou nápadně připomíná *Nemocnou panenku* z *Alba pro mládež* P. I. Čajkovského. Obtížnostně je sice mnohem jednodušší než Čajkovského skladba, ale už je náročnější než dvě předchozí ukázky, a to zejména na zpěvnost tónu a dynamické odstínění melodie v pravé ruce od doprovodu v levé:

Smutná panenka
The Sad Doll / Traurige Puppe

Tranquillo

The score is written for piano and includes the following details:

- System 1:** Right hand starts with a whole rest. Left hand plays a rhythmic accompaniment of eighth notes. Dynamics: *pp*. Pedaling: *pedal simile*.
- System 2:** Right hand enters with a melody. Dynamics: *mp*.
- System 3:** Right hand melody continues. Dynamics: *mf* and *f*.
- System 4:** Right hand melody concludes. Dynamics: *pp*. Pedaling: *pedal simile*.

Skladba *V Číně* je celá hraná na černých klávesách v pentatonickém modu a skladba *Deštík* je psána v modu celotónovém. Cizokrajný nádech má i skladba *Na poušti*, kde Hradecký využívá cikánské mollové stupnice. Tyto skladbičky zpočátku mohou být pro žáky trochu složitější na čtení, ale krátká hudební témata se v nich často opakují. Stejně tak doprovod k melodii v pravé (či levé) ruce je skoro po celou dobu skladbičky stejný. Díky těmto jednoduchým kouskům se nám může podařit přesvědčit děti, aby se přestaly bát většího množství křížků a béček:

V Číně
In China

Allegretto mf

ped. *ped. simile*

Deštík
A Little Rain / Der Regen

Tranquillo

pp *mf*

ped. simile

Na poušti

In the Desert / In der Wüste

Moderato

mp *simile* *mf*

Ped. *Ped.* *Ped. sempre*

6 *f*

11 *p* *f*

Pro lepší znázornění pestrosti žánrů v tomto albu přidávám ještě další ukázky – část úpravy písničky *Vyletěla holubička* a část skladbiček *Tango* a *Blues*:

Vyletěla holubička

When the Dove Flew Out / Die Taube ist aufgefliegen

Andante

p sempre legato *mf* *p*

3 2 3 2 3 3 1 5

3 3 5 3 1 3 5 3 1 3 1 2 1 3 2 4 3 5 3 1 3 5 3 1 3 5 1 3 2 4 3 5 3

Tango

Tempo di tango

Musical score for Tango, measures 1-4 and 5-8. The piece is in 2/4 time with a key signature of one flat (Bb). The first system (measures 1-4) features a treble clef with a *mf* dynamic and a bass clef with a *mf* dynamic. The second system (measures 5-8) features a treble clef with a *f* dynamic and a bass clef with a *f* dynamic. Fingerings are indicated by numbers 1-5. The word "simile" appears in both systems.

Blues

$\text{♪} = \text{♪} \text{ (}\overset{\frown}{\text{3}}\text{)}$

Tempo di blues

Musical score for Blues, measures 1-4 and 5-8. The piece is in 4/4 time with a key signature of one flat (Bb). The first system (measures 1-4) features a treble clef with a *mf* dynamic and a bass clef with a *mf* dynamic. The second system (measures 5-8) features a treble clef with a *p* dynamic and a bass clef with a *p* dynamic. Fingerings are indicated by numbers 1-5. The word "simile" appears in the first system.

3.1.2 Malé jazzové album

Jedná se o album 11 skladeb spadajících do oblasti jazzové hudby. Emil Hradecký album doporučuje pro 2.-5. ročník ZUŠ. Objevují se zde zejména žánry blues (např. *Rozladěné piano*, *Malé blues*), boogie (např. *Hádavé boogie*, *Veselé boogie*, *Boogie pro Vaška*), swing (např. *Cesta ze školy*) a ragtime (např. *Zmrzlinový rag*, *Prázdninový rag*). Na začátku alba je dokonce malý slovníček, který tyto 4 žánry stručně charakterizuje. Rozsah skladeb odpovídá v průměru jedné až dvěma stranám, jen poslední skladba z alba, *Šimáčkova ulička*, zabírá strany tři.

Skladby z *Malého jazzového alba* jsou velmi vhodné pro první seznámení žáků s jazzem. Objevují se v nich různé jazzové prvky (hojné využití synkop a „tečkovaného“ rytmu členěného do triol, jazzová harmonie, chromatika a kombinace dur-mollové tonality apod.). Hradecký používá melodiku a figurace doprovodů, které jsou typické pro žánry zmíněné výše. Co se týče harmonického schématu skladeb, často v nich najdeme různé modifikace bluesové dvanáctky, která je pro žánry z jazzové oblasti většinou zásadní harmonickou strukturou (např. *Hádavé boogie*, *Veselé boogie*, *Rozladěné piano* aj.).

Myslím si, že Emil Hradecký dokázal jazz podat žákům velmi srozumitelnou, a přitom jazzu odpovídající formou. Skladby z *Malého jazzového alba* jsou většinou přehledné a jdou dobře „do ruky“. Někdy může žákům zpočátku činit problémy souhra rukou, čtení chromatiky a jazzový rytmus.

Skladby *Hádavé boogie*, *Smutná nálada* a *Veselé boogie*, které se nacházejí hned v úvodu alba, můžeme zadat už žákům ve 2. nebo 3. ročníku studia na ZUŠ. Obě dvě boogie se velmi dobře hrají a patří vůbec asi k nejznámějším a nejhranějším skladbám Emila Hradeckého (potvrzeno výsledky dotazníku).

Notové ukázky z alba:⁴⁸

V *Hádavém boogie* se „hádá“ levá ruka s pravou, a tak skladbička není tak náročná na souhru rukou. Objevuje se zde figura typická pro styl boogie:

Tempo di boogie ($\text{♩} = 112$)

The score for 'Tempo di boogie' is in 4/4 time with a tempo of 112. It features a piano accompaniment with a characteristic boogie-woogie bass line. The piano part starts with a forte (*f*) dynamic and includes a triplet of eighth notes in the first measure. The treble part has a melodic line with a dynamic shift to piano (*p*) in the third measure. The score concludes with a mezzo-forte (*mf*) dynamic and a crescendo (*cresc.*) marking.

Veselé boogie je zkomponováno obdobným způsobem:

Tempo di boogie ($\text{♩} = 120$)

The score for 'Veselé boogie' is in 4/4 time with a tempo of 120. It features a piano accompaniment with a characteristic boogie-woogie bass line. The piano part starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic and includes a triplet of eighth notes in the first measure. The treble part has a melodic line with a dynamic shift to forte (*f*) in the second measure. The score concludes with a mezzo-forte (*mf*) dynamic.

⁴⁸ Převzaty z:

HRÁDECKÝ, Emil. *Malé jazzové album*. 4. vydání (v Editio Bärenreiter vydání 1. – dotisk). Praha: Bärenreiter, 2003. ISMN M-2601-0107-4.

Skladba *Smutná nálada* se ostatním v albu vymyká, je o mnoho lyričtější a jemnější než ostatní skladby. S čím se musí žák výrazově vypořádat v této skladbě, je dynamické odlišení melodie od doprovodu. Co by některým žákům také mohlo dělat problémy, jsou dvojhmaty, které by měly znít současně.

Medium tempo ($\text{♩} = 76$)

Psimile

Psimile

Pro úplnost ještě přidávám další ukázky různých jazzových žánrů v albu na následujících stránkách – blues, swing, ještě jedno boogie a ragtime.

V blues *Rozladěné piano* vidíme v levé ruce typický bluesový doprovod přecházející z kvinty do sexty a následně pak do septimy. Často bývá tato figura členěna tečkovaným rytmem do triol, ale tato verze se žákům v nižších ročnících bude mnohem lépe hrát. Blues *Rozladěné piano* je také příkladem bluesové dvanáctky ve schématu T⁽⁶⁾, T⁽⁶⁾, T^(6/7), T^(6/7), S⁽⁶⁾, S⁽⁶⁾, T⁽⁶⁾, T^(6/7), D^(6/7), S^(6/7), T⁽⁶⁾, D⁽⁷⁾:

Tempo di blues (♩ = 72) ♩ - ♩ (♩³)

Ukázka typické bluesové doprovodné figury se členěním do triol:⁴⁹

Piano

⁴⁹ Vytvořeno v notačním programu Sibelius.

Swingová skladba *Cesta ze školy* nabízí žákům možnost procvičit si odlehčený příznávkový doprovod v levé ruce tak, aby příliš nevyráželi příznávky na druhé a čtvrté době:

The musical score for "Cesta ze školy" is presented in three systems. The first system includes a tempo marking of $\text{♩} = 120$ and a dynamic marking of *mf*. The second system continues the piece. The third system features a first ending (1.) and a second ending (2.). Fingerings and dynamics are indicated throughout, including *p*, *x*, and *P simile*.

V *Boogie pro Vaška* je zase v pravé ruce dobře vidět střídání dur-mollové tonality, které je jedním ze znaků žánrů jazzového okruhu:

The musical score for "Boogie pro Vaška" is presented in two systems. The first system includes a dynamic marking of *mf* and a *simile* marking. The second system continues the piece. Fingerings and dynamics are indicated throughout, including *mf* and *simile*.

Two systems of musical notation for piano. The first system consists of a treble clef staff with chords and a bass clef staff with a rhythmic accompaniment. The second system consists of a treble clef staff with chords and a bass clef staff with a rhythmic accompaniment. Dynamics include *mf*, *cresc.*, and *f*.

Pro ukázkou ragtihu jsem vybrala část skladby *Zmrzlinový rag* s typickým polkovým a ragtimovým příznávkovým doprovodem v levé ruce:

12

Four systems of musical notation for piano. The first system consists of a treble clef staff with a melodic line and a bass clef staff with a rhythmic accompaniment. The second system consists of a treble clef staff with a melodic line and a bass clef staff with a rhythmic accompaniment. The third system consists of a treble clef staff with a melodic line and a bass clef staff with a rhythmic accompaniment. The fourth system consists of a treble clef staff with a melodic line and a bass clef staff with a rhythmic accompaniment. Dynamics include *mf*, *f*, and *P*.

3.1.3 Dětský karneval – Taneční skladby pro mladé klavíristy

Už podtitul alba napovídá, že jeho obsahem jsou skladby z oblasti taneční hudby. Album je doporučeno žákům ve 2.-5. ročníku ZUŠ. Rozsahově se jedná o skladby na dvě stránky. Žáci se jejich prostřednictvím seznámí hlavně s klasickými a latinskoamerickými tanci, ale i s tanci národními a z oblasti populární hudby (waltz, blues, tango, polka, rumba, cha-cha, samba, kankán, rock'n'roll).

Hradecký zde používá rytmické modely doprovodů, které jsou pro dané tance typické. Latinsko-americké tance jsou už rytmicky komplikovanější. Jsou také náročnější na volnost a souhru rukou, a to zejména v rychlém tempu (vůbec nejtěžší je podle mého názoru samba). U těchto tanců musíme ještě více kontrolovat, zda žákovi netuhne ruka a hraje se mu pohodlně. Proto bych latinsko-americké tance zařadila až cca. od 4. ročníku, ale samozřejmě záleží na individuální technické vyspělosti žáka.

Skladby v tomto albu jsou velmi hravé, nabízí se paralela s *Karnevalem zvířat* od C. Saint-Saëns. Každý tanec je totiž věnován určitému zvířeti (např. *Kohoutí rumba*, *Hadi blues*, *Bleší kankán*, *Sloní waltz*, *Opičí samba*, ...). Hradecký zde např. používá i techniku zvukomalby, aby tanec ještě více připomínal určené zvíře (např. v *Kohoutí rumbě*).

Notové ukázky z alba:⁵⁰

Hned první skladba z alba, *Myši Rock'n'Roll*, je jednou z nejhranějších klavírních skladeb Emila Hradeckého (podle odpovědi z dotazníku), zřejmě proto, že má ten správný „drive“. Je ukázkovým příkladem Rock'n'Rollu stylem hry i harmonickým schématem (opět se zde objevuje bluesová dvanáctka):

EMIL HRADECKÝ (*1953)

PIANO

$\text{♩} = 138$ $\text{♩} = \text{♩}$ (♩^3)

p

simile

basso legato

5 4 2 1 2 1 2 4

⁵⁰ Převzato z:

HRADECKÝ, Emil. *Dětský karneval: Taneční skladby pro mladé klavíristy*. Praha: Amos Editio, 2002. ISMN M-66057-028-9.

V *Kohoutí rumbě* je dobře patrná technika zvukomalby. V úvodním motivu skladby Hradecký znázornil kohoutí „kykyryký“:

$\text{♩} = 116$

PIANO *mf*

p

Red. * 5 Red. *

simile

mf

V *Kozlí polce* najdeme nejen polkový příznávkový doprovod, ale také tzv. tapping neboli ťukání, což skladbu náležitě ozvláštňuje.

The first system of the musical score for 'Kozlí polce' is in 3/4 time with a tempo of quarter note = 107. It features a piano accompaniment with a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The piece is marked 'PIANO' and starts with a dynamic of *mf*. The melody includes triplet figures and is followed by a section marked *p* (piano) with further triplet patterns. The bass line consists of rhythmic accompaniment with some chords marked 'Red.' and an asterisk '*'. The system concludes with a repeat sign.

Ukázka tappingu v *Kozlí polce*, kdy klavírista na chvíli přestane hrát a pouze vyťukává daný rytmus:

The second system of the musical score illustrates the 'tapping' technique. The right hand is silent, while the left hand plays a rhythmic pattern of eighth notes marked with asterisks (*). The dynamic is *mf*. The system concludes with a section marked *mf* where the right hand resumes playing a melody. The system ends with the instruction 'D. S. al CODA'.

Asi nejnáročnější na rytmus, souhru rukou a jejich volnost je kvůli svému rytmickému doprovodnému modelu *Opičí samba*, nejspíš proto je umístěna až v závěru *Dětského karnevalu*:

The image displays a musical score for a piece titled "Opičí samba". The score is written for piano and is organized into four systems, each consisting of two staves (treble and bass clef). The first system begins with a dynamic marking of *mf*. The music features a complex, syncopated rhythmic pattern in the right hand, often marked with a "4" and a slur, indicating a four-note group. The left hand provides a steady, rhythmic accompaniment. The notation includes various note values, rests, and articulation marks such as accents and slurs. The overall style is characteristic of a samba, with its emphasis on rhythm and syncopation.

3.1.4 Skladbičky na dvě stránky

Toto album je doporučeno pro 3.-6. ročník I. cyklu studia na ZUŠ. Nachází se v něm pět skladeb (*Taneční*, *Pochodová*, *Smutná*, *Fanfárová* a *Plesová*), z nichž každá je natištěna na dvě stránky. Notový záznam je oproti standardnímu zobrazení zvětšený, což vede k jeho snazšímu čtení.⁵¹ Pokud by byly noty natištěny ve standardním rozlišení, pravděpodobně by většina skladeb zabírala cca. stránku a půl. Skladbičky v tomto albu jsou komponované v moderním duchu, je v nich slyšet inspirace hudbou 20. století. Hradecký zde hodně využívá rozšířené tonality, po zvukové stránce jsou tyto skladbičky opravdu nevšední a zajímavé. Nejsou tolik blízké běžné populární hudbě s jednoduchou melodikou, rytmem a harmonií, kterou obvykle slyšíme okolo nás, jsou ovlivněny i artificiální hudbou. Žánrově bych je proto zařadila spíše na pomezí těchto dvou hudebních oblastí.

Notové ukázky z alba:⁵²

Skladba *Taneční*, která se nachází v úvodu alba, se ukázala v dotazníku jako jedna z nejčastěji zadávaných Hradeckého klavírních skladeb. Mladé klavíristy může nadchnout svou melodičností a zajímavou harmonií. Je to melodická, zasněná skladbička klidnějšího tempa, která je zejména náročná výrazově – na zpěvnost tónu a dynamické rozlišení melodie v pravé ruce a doprovodu v levé:

Emil Hradecký

Tranquillo

5 2 1 2
red. red. simile

⁵¹ HRADECKÝ, Emil. *Skladbičky na dvě stránky*. Praha: Hudební vydavatelství pro školy Hradecký, 1997.

⁵² Tamtéž.

The first system of the musical score consists of two staves. The treble clef staff contains a melodic line with a half note, a quarter note, and a quarter note, followed by a whole note. The bass clef staff contains a rhythmic accompaniment of eighth notes with fingerings 5, 3, 1, 2. There are two fermatas above the first and second measures of the treble staff.

The second system continues the piece. The treble clef staff has a melodic line with a half note, a quarter note, and a quarter note, followed by a whole note. The bass clef staff has a rhythmic accompaniment of eighth notes with fingerings 5, 3, 1, 2. A 'crescendo' marking is placed between the second and third measures. There are two fermatas above the first and second measures of the treble staff. Fingerings 2, 1, 3, 2 are indicated above the notes in the third and fourth measures of the treble staff.

Další záležitostí, se kterou by se žák měl umět vypořádat během studia této skladbičky, je dvojhlas v melodii v druhé polovině, kde se objevují dva rytmicky rozdílné hlasy v jedné ruce. Jeden hlas se pohybuje a druhý vždy delší dobu tón drží, takže tento úsek skladby může být pro žáka poměrně náročný na udržení znělosti tónu a volnosti ruky.

The third system of the musical score consists of two staves. The treble clef staff contains a melodic line with a half note, a quarter note, and a quarter note, followed by a whole note. The bass clef staff contains a rhythmic accompaniment of eighth notes with fingerings 5, 3, 1, 2. A 'mf' dynamic marking is placed at the beginning of the first measure. There are three 'Ped.' markings below the first, second, and third measures of the bass staff. Fingerings 5, 3, 4, 5, 5, 3, 5, 2, 1, 4, 2 are indicated above the notes in the treble staff.

poco a poco rit. e dim.

Red. *Red.* *Red.*

ppp

Red.

3 *

Skladbičky *Pochodová* a *Plesová* mají atonální nádech.

Pochodová:

A musical score for a piano piece, consisting of a treble and a bass staff. The treble staff features a melodic line with fingerings 5, 3, 2, 1, and 3. The bass staff provides a harmonic accompaniment with notes 2 and 5. The key signature has one flat, and the time signature is 3/4.

Plesová:

A musical score for a piece titled "Plesová" in 3/4 time. The score is divided into two systems. The first system starts with a *p* dynamic and includes the instruction "Tempo di valse". The second system begins with a *mf* dynamic and includes the instruction "1. ritardando". The piece concludes with a *p* dynamic. Performance markings include "Red. *" and "simile" in both staves. Fingerings are indicated throughout the score.

3.1.5 Snadné sonatiny v klasickém stylu

Album obsahuje 3 sonatiny (in C, in F, in Es) vhodné pro žáky ve 4.-7. ročníku ZUŠ. Jedná se opravdu o sonatiny psané v plně klasickém stylu. Všechny tři sonatiny začínají kadencí a jsou dvouvěté, 1. věta sonatin je vždy pomalejšího tempa než věta druhá. Rozsahově sonatiny zabírají 3-5 stránek, což umožňuje žákům, aby si některou z nich mohli zahrát vcelku.

Ačkoliv tento styl hudby není hlavní oblastí zájmu Emila Hradeckého, dokázal se skvěle přizpůsobit klasicistní hudební řeči. Hradeckého sonatiny působí velmi uhlazeným dojmem, mají krásně zpěvné a půvabné melodie, a i stylem kompozice se podobají sonatinám autorů z doby klasicismu. Jediné, co bych mohla doporučit k doplnění tohoto alba, jsou chybějící návrhy prstokladů, které by usnadnily žákům i učitelům počáteční práci s notovým textem.⁵³ Tyto sonatiny pravděpodobně nejsou moc často hrané (podle výsledků dotazníku), tím pádem se mohou stát vítaným zpestřením repertoáru, pokud chceme zadat žákům skladbu, která na koncertech ZUŠ nezaznívá tak často.

Notové ukázky z alba:⁵⁴

V těchto ukázkách jsem vybrala hlavně ty části sonatin, které mě melodicky i harmonicky nejvíce zaujaly.

Sonatina in C – začátek 2. věty:

Allegretto

The image shows a musical score for the beginning of the second movement of a sonatina in C major. The tempo is marked 'Allegretto'. The score is in 2/4 time and consists of two systems. The first system starts with a treble clef and a dynamic marking of *mf*. The second system starts with a dynamic marking of *f*. The bass line consists of chords and single notes, while the treble line features a melodic line with slurs and ties.

⁵³ HRADECKÝ, Emil. Snadné sonatiny v klasickém stylu. Praha: Hudební vydavatelství pro školy Hradecký, 2006.

⁵⁴ Tamtéž.

Sonatina in C – závěr 2. věty:

Musical score for the end of the second movement of Sonatina in C. The score is written for piano and consists of four systems of two staves each. The first system begins with a repeat sign and a dynamic marking of *f*. The second system starts with a dynamic marking of *mf*. The third system features a dynamic marking of *ff*. The fourth system concludes the piece with a double bar line.

3

Sonatina in F – začátek 1. věty:

Andante cantabile

Musical score for the beginning of the first movement of Sonatina in F. The score is written for piano and consists of two systems of two staves each. The first system begins with a dynamic marking of *p*. The tempo and mood are indicated as *Andante cantabile*. The score is in 3/4 time and ends with a double bar line.

Sonatina in F – závěr 1. věty:

The musical score consists of three systems of piano accompaniment. The first system begins with a first ending bracket (1.) and a second ending bracket (2.). The first ending leads to the second ending, which then continues. The dynamics are marked *p* (piano) and *mf* (mezzo-forte). The piece concludes with a final cadence in the right hand and a whole note chord in the left hand.

Sonatina in Es – začátek 2. věty:

The musical score consists of two systems of piano accompaniment. The first system is marked **Allegretto** and *mf*. The second system is marked *P* (piano). The piece begins with a whole note chord in the right hand and a whole note chord in the left hand, followed by a melodic line in the right hand and a rhythmic accompaniment in the left hand.

11

3.1.6 Scott Joplin – Snadné ragtimy – devět zjednodušených ragtimů pro klavír v úpravě Emila Hradeckého

Jak už podtitul alba napovídá, Emil Hradecký vybral devět ragtimů Scotta Joplina a upravil je do snadnější podoby pro žáky ZUŠ. Album je doporučeno pro klavíristy v 5.-7. ročníku. V tomto albu se nachází např. i úprava dvou asi nejhranějších ragtimů Scotta Joplina – *Maple Leaf Rag* a *The Entertainer*, který je známý také ze soundtracku k filmu *Podraz* (1973).⁵⁵

Myslím si, že Hradeckého úpravy ragtimů jsou pro žáky na konci prvního cyklu, popř. na začátku druhého cyklu ZUŠ, dobře hratelné. Většina vybraných ragtimů je navíc v pohodlnějším středním tempu. U dvou nejrychlejších ragtimů v albu (*Maple Leaf Rag* a *Original Rags*) tempové označení chybí, nejspíš z toho důvodu, aby žáci nebyli svázáni dodržením příliš rychlého výsledného tempa skladby.

⁵⁵ Hudbu Scotta Joplina pro tento film vybral a zaranžoval Marvin Hamlisch. Dalším ragtime, který se ještě objevil v hudbě k tomuto filmu a nachází se i v albu E. Hradeckého, je ragtime *The Easy Winners*.

Notové ukázky z alba:⁵⁶

Hradeckého úprava ragtimu *The Entertainer* (ukázka z části A, B a C):

Not fast

5

2

17

1. 2.

22

Repetet 8va

26

⁵⁶ JOPLIN, Scott. *Snadné ragtimy: Devět zjednodušených ragtimů pro klavír v úpravě Emila Hradeckého*. Úprava Emil HRADECKÝ. Praha: Hudební vydavatelství pro školy Hradecký, 1999.

3.1.7 Jazzové etudy pro mladé klavíristy

Jazzové etudy Emila Hradeckého vyšly ve dvou verzích. V první verzi z roku 1993 se nachází devět etud, které jsou doporučené žákům cca. v 3.-5. ročníku I. stupně studia na ZUŠ.⁵⁷ Později Emil Hradecký album rozšířil a doplnil o dalších šest obtížnějších etud. Rozšířená verze z roku 2006 je určena žákům ve 3.-7. ročníku ZUŠ.⁵⁸ Prvních devět etud se rozsahově pohybuje mezi cca. půl až jednou stránkou, šest těžších etud zabírá v průměru 2-3 stránky.

V původní verzi *Jazzových etud* se nachází krátká předmluva, kde Hradecký žákům vysvětluje, za jakým účelem tyto etudy psal:

„Milé děti,

většina z vás má jistě ráda moderní taneční hudbu. Málo kdo z vás ale ví, že moderní taneční hudba přejímá v různé míře prvky z hudby jazzové. Její výrazové prostředky mají některé odlišnosti od hudby klasické, které nenajdete v žádné „klasické“ klavírní škole. Proto vznikly tyto etudy, ve kterých se s těmito odlišnostmi seznámíte. Při psaní etud jsem

⁵⁷ HRADECKÝ, Emil. *Jazzové etudy pro mladé klavíristy*. Praha: Hradecký, 1993.

⁵⁸ HRADECKÝ, Emil. *Jazzové etudy pro mladé klavíristy*. Praha: Bärenreiter, 2006. ISMN M-2601-0333-7.

*se snažil, aby to nebyly etudy jenom technického rázu, ale aby vás jejich melodie provázely v podvědomí během dne...*⁵⁹

Prostřednictvím těchto jazzových etud se žáci seznamují s výrazovými prostředky jazzové hudby a mohou si je na nich dobře procvičit. Každá etuda je věnována určitému výrazovému prostředku (a zároveň technickému problému – např. hra stupnic, melodie v unisonu, kráčející bas, trioly, beatová figura, melodie ve středním hlase, hra v bloku, dvojhmaty apod.). Etudy jsou dále opatřeny krátkým slovním návodem pro žáka, jak přesně by měl danou etudu interpretovat. Hradecký v pokynech velmi dbá na správné frázování jazzových skladeb. To je u jazzové hudby ve srovnání s hudbou vážnou výrazně odlišné, zejména v osminách a synkopách. Odlišnost ve frázování velmi dobře popisuje v předmluvě doplněných *Jazzových etud* Šárka Krejčí, která přepracovanou verzi připravovala k vydání:

*„...Jazzoví hráči mají tendenci první ze dvou osmin prodloužit a druhou zkrátit. Vzniká tak charakteristický houpatý rytmus, který se někdy předepisuje tečkovaným rytmem, ale přesnější je členění do triol. V synkopách je třeba dbát na to, aby první osmina byla dostatečně dlouhá a zdůrazněná. Následující čtvrtá nota se naopak hraje lehce...“*⁶⁰

Posledních 6 etud z doplněného vydání je určeno zkušenějším hráčům, cca. v 6. a 7. ročníku studia na ZUŠ. Tyto etudy už neobsahují prstoklady. Poslední dvě z nich jsou blues (in C a in F), ve kterých si žáci mohou vyzkoušet základy improvizace. Melodii mají žáci za úkol improvizovat v pravé ruce pomocí bluesové stupnice. V levé ruce k tomu hrají harmonický základ pomocí držených akordů. V prvním blues je improvizace pro pravou ruku, melodie tématu pro pravou ruku i harmonický doprovod v levé na ukázkou předepsán.⁶¹ V druhém blues už má žák za úkol pomocí dané bluesové stupnice improvizaci v pravé ruce vytvářet sám, stejně tak i harmonický doprovod v levé podle akordových značek. Aby jazzová improvizace působila plnějším dojmem, noty jsou rovněž doplněny o part kráčejícího basu, který má žákovi k improvizaci hrát učitel.

⁵⁹ HRADECKÝ, Emil. *Jazzové etudy pro mladé klavíristy*. Praha: Hradecký, 1993.

⁶⁰ HRADECKÝ, Emil. *Jazzové etudy pro mladé klavíristy*. Praha: Bärenreiter, 2006. ISMN M-2601-0333-7.

⁶¹ Viz notové ukázky na str. 72, 73.

Po zvládnutí těchto jazzových etud Hradecký doporučuje žákům, aby pokračovali studiem *Klavírních jazzových etud* Milana Dvořáka⁶², které jsou již obtížnější. Můžeme je využít pro žáky v II. cyklu studia na ZUŠ a výše. Tyto etudy vyšly ve dvou dílech.

Notové ukázky z alba:⁶³

Zde přikládám notové ukázky čtyř jednodušších etud z alba.

Etuda č. 1 je zaměřena na procvičení hry stupnic se swingovým frázováním:

Etuda č. 3 se věnuje procvičení krácejícího basu:

⁶² Milan Dvořák (*1934) je český hudební skladatel a klavírista, autor filmové hudby, písní, orchestrálních skladeb, jazzových etud a dalších hudebních děl. Jako výkonný hudebník je spojen je především s jazzovou hudbou a šansonem.

⁶³ HRADECKÝ, Emil. *Jazzové etudy pro mladé klaviristy*. Praha: Bärenreiter, 2006. ISMN M-2601-0333-7.

V šesté etudě si žáci mohou procvičit hru triol v pravé i v levé ruce:

The image shows two systems of musical notation for Exercise 6. The first system (measures 5-8) features a treble clef staff with triplets of eighth notes and a bass clef staff with single notes. Dynamic markings include *p* and *mf*. The second system (measures 9-12) continues the exercise with more complex rhythmic patterns and fingerings in both hands.

Etuda č. 9 umožňuje procvičení tzv. hry v bloku, kdy jazzový pianista hraje v pravé ruce melodii v akordické sazbě a v levé melodii vrchního hlasu o oktávu níž.⁶⁴

The image shows two systems of musical notation for Exercise 9. The first system (measures 1-5) features a treble clef staff with block chords and a bass clef staff with a melodic line. The tempo is marked as quarter note = 76. Dynamic markings include *p* and *mf*. The second system (measures 6-10) continues the exercise with similar chordal and melodic patterns.

⁶⁴ HRADECKÝ, Emil. *Jazzové etudy pro mladé klavíristy*. Praha: Bärenreiter, 2006. ISMN M-2601-0333-7. S. 13.

Zde předkládám ukázky čtyř těžších etud v Hradeckého albu.

Rytmicky a na souhru rukou náročnější etuda nazvaná *Do pěti* je psána v 5/4 taktu. Je inspirována skladbou Paula Desmonda *Take five*:⁶⁵

♩ = 192

p

mf

simile

6

10

ff

mf

Třináctá etuda se zaměřuje na procvičení stylu boogie-woogie. V levé ruce obsahuje basovou figuru typickou pro tento žánr:⁶⁶

♩ = 172

f

mf

simile

⁶⁵ HRADECKÝ, Emil. *Jazzové etudy pro mladé klavíristy*. Praha: Bärenreiter, 2006. ISMN M-2601-0333-7. S. 16.

⁶⁶ HRADECKÝ, Emil. *Jazzové etudy pro mladé klavíristy*. Praha: Bärenreiter, 2006. ISMN M-2601-0333-7. S. 21.

5

f *mf*

10

v

Poslední dvě etudy z alba umožňují vyzkoušet si improvizaci na bluesové stupnici.

Etuda č. 14:

bluesová stupnice / Bluestonleiter / blues scale

improvizace
Improvisation

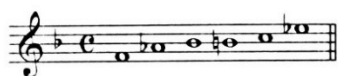
žák
Schüler
Pupil

učitel
Lehrer
Teacher

C7 F7 C7

I II III

Etuda č. 15:

improvizace
Improvisation

žák
Schüler
Pupil

učitel
Lehrer
Teacher

F 7 B \flat 7 F 7

I II III

3.2 Čtyřruční skladby

3.2.1 Džezové kousky pro dvacet prstů

Jedná se o album v podobném duchu, jako je *Malé jazzové album a Dětský karneval*, pouze s tím rozdílem, že toto album je čtyřruční. Obsahuje celkem pět čtyřručních skladeb vhodných pro klavíristy v 2.-6. ročníku ZUŠ. Rozsahově skladby zabírají v průměru 2-3 stránky (pro každý part). Hradecký se zde věnuje žánrům jazzového okruhu a taneční hudbě (waltz, blues, boogie-woogie, cha-cha, ragtime).

Co musím na tomto Hradeckého čtyřručním albu zejména ocenit, je technická i celková vyváženost obou partů skladeb. Oba dva party jsou napsané tak, aby je mohli zahrát žáci stejné technické i výrazové vyspělosti. Melodie se také ve většině skladeb střídavě přesouvá z prvního partu do druhého a zase zpět, takže oba party jsou si rovny i po výrazové stránce. Prostřednictvím těchto skladeb se tedy oba žáci mohou učit nejen souhře se spoluhráčem, ale i dynamickému a výrazovému odlišení melodie od doprovodu.

Notové ukázky z alba:⁶⁷

Ukázka přenesení hlavní melodické linky z prvního partu do druhého ve Waltzu v taktu 19:

2

SECONDO

1. WALTZ

♩ = 112 $\frac{4}{2}$

EMIL HRADECKÝ (*1953)

The musical score consists of five systems of music. The first four systems are in bass clef, and the fifth system is in treble clef. The tempo is marked as quarter note = 112. The time signature is 4/2. The key signature has one sharp (F#). The score includes various dynamics such as *p* (piano), *mf* (mezzo-forte), and *f* (forte). It also features articulation marks like accents and slurs, and fingerings are indicated by numbers 1-5. Measure 19 is the focus of the example, showing the main melodic line being transferred from the first part to the second part.

⁶⁷ Převzaty z: HRADECKÝ, Emil. *Džezové kousky pro 20 prstů*. Praha: Hudební vydavatelství pro školy Hradecký, 1996.

PRIMO

3

$\text{♩} = 112$

1. WALTZ

EMIL HRADECKÝ (*1953)

Musical notation for measures 1-5. The piece is in 3/4 time with a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked as quarter note = 112. The first system shows the beginning of the piece. The right hand starts with a five-measure rest, followed by a melodic line starting on measure 4. The left hand has a four-measure rest, followed by a bass line starting on measure 4. Dynamics include *p* (piano) and fingerings 5 and 2 are indicated.

Musical notation for measures 6-10. The right hand features a triplet of eighth notes in measure 6 and a triplet of eighth notes in measure 7. The left hand continues with a steady bass line. Dynamics include *p* (piano).

Musical notation for measures 11-15. The right hand has a five-measure rest, followed by a melodic line starting on measure 11. The left hand has a four-measure rest, followed by a bass line starting on measure 11. Dynamics include *p* (piano) and fingerings 5, 2, and 3 are indicated.

Musical notation for measures 16-20. The right hand has a four-measure rest, followed by a melodic line starting on measure 16. The left hand has a four-measure rest, followed by a bass line starting on measure 16. Dynamics include *mf* (mezzo-forte) and *mp* (mezzo-piano). Fingerings 4, 2, 2, 3, and 4 are indicated.

Musical notation for measures 21-24. The right hand has a four-measure rest, followed by a melodic line starting on measure 21. The left hand has a four-measure rest, followed by a bass line starting on measure 21. Dynamics include *p* (piano) and *rit.* (ritardando). Fingerings 4 and 2 are indicated.

3.2.2 Taneční skladby pro klavír na čtyři ruce

Album obsahuje celkem 4 čtyřruční skladby z okruhu žánrů taneční a jazzové hudby – *Rag pro dva* (ragtime), *Z kopce do kopce* (boogie-woogie), *Zkus to se mnou* (blues) a *V rytmu samby* (samba). Album je doporučeno pro žáky cca. v 7. ročníku I. cyklu nebo v II. cyklu studia na ZUŠ. Skladby zabírají 3-4 stránky (pro každý part).

Výhodou tohoto alba je, že k němu existuje CD s nahrávkami všech skladeb. Každá skladba kromě zmiňovaného blues *Zkus to se mnou* obsahuje na CD několik různých nahrávek – oba dva party zároveň ve výsledném tempu, a poté každý part zvlášť ve třech různých tempech (pomalé, střední a výsledné) pro snadnější nácvik skladeb. Blues *Zkus to se mnou* je psáno v pomalejším tempu, a proto má na CD pouze nahrávku obou partů zvlášť i dohromady ve výsledném tempu.⁶⁸

V *Tanečních skladbách pro čtyři ruce* musím opět vyzdvihnout celkovou technickou vyváženost obou partů skladeb, oba dva party rozhodně mohou hrát žáci podobné technické vyspělosti. V *Tanečních skladbách pro čtyři ruce* je první part většinou spíše melodický a druhý part spíše doprovodný. Jsou zde samozřejmě také místa, kde si oba party na chvíli svou úlohu vymění, ale ne již tak výrazně jako v *Jazzových kouscích pro dvacet prstů*. Asi nejvýraznější takovou výměnu melodie mezi party najdeme v tomto albu ve skladbě *Z kopce do kopce*.

⁶⁸ Dostupné z: <http://www.emilhradecky.cz/>. [cit. 27. 11. 2019].

Notové ukázky z alba:⁶⁹

Skladba *Z kopce do kopce* – v písmenu B se nachází hlavní melodie v prvním partu a v písmenu C přejde do partu druhého.

Primo:

The musical score consists of six systems of two staves each (treble and bass clef).
- System 1 (measures 11-14): Treble clef has a melody starting on G4, marked *f*. Bass clef has a rhythmic accompaniment. A box labeled 'B' is above measure 12.
- System 2 (measures 15-18): Treble clef continues the melody, marked *mf*. Bass clef accompaniment. A box labeled '8va' is above measure 17.
- System 3 (measures 19-22): Treble clef continues the melody, marked *mf*. Bass clef accompaniment.
- System 4 (measures 23-25): Treble clef continues the melody, marked *f*. Bass clef accompaniment. A box labeled 'C' is above measure 23.
- System 5 (measures 26-28): Treble clef has a melodic line with rests, marked *p*. Bass clef has a rhythmic accompaniment.
- System 6 (measures 29-31): Treble clef has a melodic line with rests, marked *p*. Bass clef has a rhythmic accompaniment.

⁶⁹ HRADECKÝ, Emil. *Taneční skladby pro klavír na čtyři ruce*. Praha: Editio Bärenreiter, 2002. ISMN M-2601-0203-3.

Secondo:

Musical score for 'Secondo' in bass clef, measures 11-32. The score is written for piano and includes dynamic markings such as *f*, *p*, and *mf*. It features several measures with rests and a section starting at measure 23 marked with a 'C' in a box. The piece concludes with a treble clef staff at measure 29, containing triplet figures.

11 *f* *p* *mf* **B**

15 *p* *mf* *p* *mf*

19 *p* *mf*

23 *mf* **C**

26 3 1 2 3 4 1 5 2 4 1 5 2 4 2 3

29 3 3 3 3

Nejvíce mne díky svému rytmu a chytlavé melodii zaujala samba, která je zároveň velmi efektní:

24

V RYTMU SAMBY
IM SAMBA-RHYTHMUS • IN A SAMBA RHYTHM
Samba

Emil Hradecký (*1953)

A Tempo di samba $\text{♩} = 92$

SECONDO

3

5

7

9 **B**

11

H 7868

V RYTMU SAMBY
IM SAMBA-RHYTHMUS • IN A SAMBA RHYTHM

25

A Tempo di samba $\text{♩} = 92$ Samba Emil Hradecký (*1953)

PRIMO *mf*

3

5

7

B

9

11

mf

f

Detailed description: This is a piano score for a piece titled 'V RYTMU SAMBY' (In Samba Rhythm). The score is in 2/4 time with a tempo of 92 quarter notes per minute. It consists of two sections, A and B. Section A (measures 1-8) starts with a mezzo-forte (mf) dynamic and features a complex melodic line in the right hand with many slurs and fingerings (1-5), and a steady bass line in the left hand. The dynamic increases to forte (f) by measure 5. Section B (measures 9-11) begins with a piano (p) dynamic and continues the melodic and bass patterns. Measure 11 ends with a dynamic shift to mezzo-forte (mf) and a fermata. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and fingerings.

H 7868

3.3 Shrnutí

V tomto shrnutí bych ráda podala svůj názor na Hradeckého klavírní instruktivní literaturu jako celek. Při studování Hradeckého skladeb jsem si všimla určitých podobností, které se dají dobře zobecnit a použít pro většinu jeho instruktivní tvorby. V mnoha ohledech musím souhlasit s responzemi učitelů, které jsem uvedla v kapitole č. 2. Se všemi pozitivními názory, které zde byly vypsány, se ztotožňuji, a zároveň musím potvrdit několik nejčastějších odpovědí učitelů na otázku č. 7 v dotazníku.⁷⁰

Hradeckého klavírní instruktivní skladby jsou pro svůj nástroj velmi dobře napsané. Je vidět, že je psal klavírista, jdou totiž dobře „do ruky“. Jakmile žák přečte správně noty a seznámí se se správnými prstoklady, pochopí většinou snadno princip, na kterém je skladba vystavena, a je schopen ji tedy rychle „dostat do prstů“.

Většina klavírních instruktivních skladeb Emila Hradeckého je ovlivněna non-artificiální hudbou (ve větší míře hlavně jazzovou a taneční hudbou). Nejedná se ovšem vůbec o bezduché kousky. Nutno říci, že Emil Hradecký dokázal vybrat z non-artificiální hudby to nejlepší. Šíře jeho skladatelského zájmu sahá ale ještě mnohem dále. Emil Hradecký ve své klavírní instruktivní literatuře dokázal vytvořit i skladby, které vychází z hudby vážné a navazují na různá slohová období (*Snadné sonatiny v klasickém stylu* – klasicismus, *Skladbičky na dvě stránky* – moderní a postmoderní tvorba 20 a 21. stol., *Dvouhlasé klavírní skladbičky na jednu stránku* – inspirují se v různých slohových obdobích a žánrech hudby včetně hudby vážné, např. skladbička *Menuet* – baroko, *Smutná panenka* – romantismus atd.). Ráda bych na tomto místě připomněla názor jednoho respondenta/-ky z dotazníku:

„Jasná melodika, srozumitelný obsah, dobře hratelné skladby. P. Emil Hradecký má skutečně talent jednoduše vystihnout podstatu!“⁷¹

Emil Hradecký opravdu dokáže vystihnout podstatu, ale nejen s ohledem na melodiku, srozumitelnost a hratelnost skladeb, ale i co se týče jejich celkového obsahu – jejich charakteru, nálady, stylu kompozice i žánru. Hradeckého skladby mladým hráčům mohou

⁷⁰ Kapitola č. 2, str. 36-38.

⁷¹ Převzato z odpovědí na můj dotazník vytvořený na internetových stránkách <https://www.survio.com/cs/>.

podat dobrý přehled o různých stylech hudby, což každý klavírista, který chce být všestranný, jistě ocení.

Hradeckého klavírní instruktivní skladby jsou velmi melodické, svou zajímavou harmonií lahodí uchu a většinou jsou také rytmicky výrazné (tzv. „šlapou“, především pak skladby jazzové a taneční). Není tedy pochyb o tom, že dokážou zaujmout dětského hráče i posluchače různého věku – a to hned na první poslech. Zároveň se nám však ani po delší době neomrzí. Jsou to často chytlavé a efektní kousky, které vypadají pro posluchače někdy těžší na zahrání, než ve skutečnosti jsou, což je pro mladé klavíristy spíše ku prospěchu věci:

„Skladby E. Hradeckého jsou moderní, libivé a žáci se s nimi mohou předvádět před vrstevníky.“⁷²

V instruktivních skladbách obecně můžeme často spatřit určité rysy „programnosti“, které pomáhají dětem danou skladbu pochopit. Emil Hradecký se ve svých instruktivních skladbách také hodně inspiruje mimohudebními tématy. Malé klavíristy tak na jeho skladbách může zaujmout i technika zvukomalby a programní názvy skladeb, pod kterými si mohou žáci lépe představit děj, náladu skladby nebo nějakou postavu či věc, kterou má daná skladba vystihnout.

Dovolím si ještě reagovat na dva názory respondentů dotazníku, kteří měli k instruktivní klavírní tvorbě Emila Hradeckého určité výhrady:

„Žákům se líbí rytmická stránka, mně se nelíbí, že je nic nenaučí úhozově.“⁷³

Je pravda, že Hradeckého instruktivní skladby ve většině případů nejsou tak náročné na zpěvnost tónu (což ale odpovídá jejich většinovému žánrovému zařazení). Pro kultivaci zpěvného tónu mladých klavíristů určitě nebudeme využívat jazzové a taneční skladby žánrů typu boogie, blues, ragtime, Rock'n'Roll, kankán apod. Mezi Hradeckého skladbami ovšem najdeme i krásné lyrické kousky, které jsou pro vylepšení zpěvného tónu vhodné, konkrétně např. skladba *Taneční* ze *Skladbiček na dvě stránky*, *Smutná panenka* z *Dvouhlasých klavírních skladbiček na jednu stránku*, čtyřruční *Waltz* aj. Navíc, skladby

⁷² Převzato z odpovědí na můj dotazník vytvořený na internetových stránkách <https://www.survio.com/cs/>.

⁷³ Tamtéž.

jazzové a taneční nám zase nabízí možnost rozvoje jiných technických a výrazových dovedností žáka. U skladeb ovlivněných jazzem se jedná zejména o jazzové cítění (správně zahrané důrazy, synkopy a jazzový rytmus členěný do triol). Rozhodně bych tedy netvrdila, že klavírní skladby Emila Hradeckého nenaučí žáky nic úhozově.

Pro některé žáky může být obtížnější i čtení chromatiky, kdy se ve skladbách objevuje mnoho křížků a bécěk. Některé Hradeckého jazzové a taneční skladby jsou také náročnější rytmicky a na souhru a volnost rukou. Nejvíce je to patrné asi u tanečních skladeb z oblasti latinsko-amerických tanců (hlavně samba).

„Dobře napsané pro nástroj, jednoduchý populární styl. Nejsou to ovšem skladby, které by „přetrvaly“.“

Je zřejmé, že klavírní skladby Emila Hradeckého nejsou stvořeny pro velká koncertní podia, ale jsou věnované zejména žákům základních uměleckých škol. Myslím si, že se právě jedná o skladby, které v tomto prostředí, kterému jsou určeny, přetrvají (díky všem svým pozitivním charakteristikám uvedeným výše). Např. *Malé jazzové album* bylo poprvé vydáno v r. 1989⁷⁴ a skladby z něj se pořád hrají i dnes, po 30 letech.

Jak už jsem zmínila, klavírní skladby Emila Hradeckého jsou sice ve větší míře blízké non-artificiální hudbě, osobně bych je však nepovažovala za „jednoduchý populární styl“. Pod tímto označením si představuji populární hudbu středního proudu, bez výrazné melodiky, s jednoduchou, nezahuštěnou harmonií a s nedokonalou aranží nebo uměleckým provedením skladby. Ve srovnání s takovou hudbou mi připadají skladby Emila Hradeckého o mnoho bohatší. Navíc si myslím, že instruktivní skladby nevyžadují přílišnou složitost, spíše naopak – žákům se dobře hrají, když jsou přehledné a žáci jim dokáží porozumět.

Co dále velmi oceňuji na všech Hradeckého albech, je, že skladby v nich jsou dobře metodicky seřazeny od nejsnazších k obtížnějším. Když si tedy žáci některé z alb pořídí, mohou ho využívat po delší dobu studia hry na nástroj, postupně i několik let za sebou.

⁷⁴ PETRUSOVÁ, Monika. *Hudebně-pedagogické dílo Emila Hradeckého a jeho využití v MŠ*. Praha, 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická. S 14.

Skvělým tahem je i možnost mezinárodního využití alb, velká většina z nich totiž obsahuje názvy skladeb a poznámky k nim i v anglickém a někdy i německém jazyce.

4 Učebnice klavírní hry Emila Hradeckého

V této kapitole blíže popisují učebnice klavírní hry, u nichž je Emil Hradecký autorem nebo spoluautorem. Pojednávám tedy především o jeho knize *Hrajeme na klavír podle akordových značek* a také o klavírní školičce *Klavír a děti*, kterou připravil společně s Danou Šimáčkovou. Následně srovnávám Hradeckého učebnici s další vybranou literaturou, která se věnuje problematice hry z akordových značek a doprovodům písní.

4.1 Klavír a děti (s Danou Šimáčkovou)

Klavír a děti je přípravná škola klavírní hry pro děti ve věku 6-7 let, kterou vytvořila Dana Šimáčková společně s Emilem Hradeckým. Škola je určena zejména kroužkům přípravné hudební výchovy. Je ale doporučena i jako metodická pomůcka méně zkušeným učitelům, a také rodičům, kteří znají základy klavírní hry. Tato škola vyšla v roce 1992. Je v ní uvedeno, že vznikla z toho důvodu, že v té době už na klavír začínaly hrát děti ve věku mezi 6. a 7. rokem (zatímco dříve bylo obvyklé začínat s výukou klavíru mezi 7. a 8. rokem). Škola není rozsáhlá, má okolo 50 stránek. V úvodu obsahuje stručný metodický postup pro učitele ve 14 bodech, a poté se začíná věnovat seznamování žáka s nástrojem a klavírní hrou.

Tato klavírní školička si klade za cíl hlavně získání zájmu dítěte o hudbu a klavírní hru hravou formou. Má za úkol spojit klavírní hru se zpěvem, ale také s malováním. Ve škole se nachází volná místa u některých skladbiček a černobílé ilustrace – autoři navrhuji, aby si dítě na prázdná místa malovalo a rovněž vybarvovalo černobílé obrázky.

Škola začíná správným sezením u klavíru a postavením ruky, dbá na to, aby žák hrál zahnutým a zpevněným prstem. Autoři dětem po zvládnutí této publikace doporučují pokračovat ve studiu podle některé z klavírních škol, uvádějí *Klavírní školu pro začátečníky* od autorů Böhmová-Grünfeldová-Sarauer. V klavírní metodice jsme již pokročili dále. V současnosti už tolik nestavíme ruku do „správného postavení“, hlavně dbáme na volnost ruky i celé paže a zpočátku velké pohyby paží, které mohou pocit volnosti lépe navodit. Dnes v prvních ročnících klavírní hry často využíváme *Klavírní školičku* nebo *Novou klavírní školu* od Zdeny Janžurové a Milady Borové.

Svou hravostí se škola *Klavír a děti* už blíží *Klavírní školičce* o něco více. Objevují se v ní různé dětské říkanky, písničky a obrázky. Obrázky jsou moc hezké a možnost jejich vybarvení děti jistě uvítají. Na druhou stranu, např. obrázky od akademického malíře Josefa Palečka v *Klavírní školičce* od Z. Janžurové a M. Borové považují za umělečtější a více rozvíjející fantazii dětí.

Škola *Klavír a děti* začíná krátkým oddílem hry podle sluchu. Nejprve seznamuje děti se jmény tónů a s různými rytmickými hodnotami not a pomlk (celá, půlová, čtvrtová). K jejich procvičení využívá různé říkanky, krátké skladbičky a pohádku *Jak Janek dělil koláč*. V průběhu školy se děti dále seznámí ještě s půlovou notou s tečkou a s osminovou notou a pomlkou.

V současnosti jsme zvyklí učit děti hrát většinou od tónu c^1 . Tato škola ale začíná představením tónů g^1-c^2 . Každý tón zde má svou vlastní říkanku. Poté následuje krátká skladbička na procvičení těchto tónů, není ovšem podložená textem a obsahuje už docela velké skoky mezi notami následujícími bezprostředně po sobě (např. čistou kvartu), což může malým dětem ztížit čtení a zapamatování skladbičky. Stejným způsobem pomocí říkanek a skladbičky jsou dále představeny i noty f^1-c^1 . V průběhu školičky se žák naučí ještě noty a^2, h^2 a také posuvky křížek a bé a noty s posuvkami fis a b .

Říkanky a skladbičky má žák zatím hrát vždy jednou rukou portamento a pouze jedním prstem (nejprve třetím, pak druhým, a pak čtvrtým), čehož se držíme v klavírní metodice i dnes. Hra portamento jedním prstem (zprvu třetím) je pro děti zpočátku jednodušší a příjemnější a umožňuje lépe navodit volnost ruky.

Po procvičení tónů c^1-c^2 se ve školičce poměrně brzy přechází od hry portamento k legato a také od hry jedním prstem ke hře více a posléze všemi prsty. Hra legato zde začíná odtahem, jako v *Nové klavírní škole* („houpačka“), ale v návodu se objevuje pokyn, aby dítě hrálo otevřenou rukou a prsty shora. Zvedání prstů se začínajícími žáky už dnes běžně necvičíme, aby nedocházelo ke hře pouze prsty, ale celou vahou paže. Ve školičce se nacházejí také různá prstová cvičení (např. i ke zpevnění pátého prstu), u nichž musíme dávat pozor, aby nevedla k přílišné strnulosti ruky.

Obdobným způsobem jako dosud, pomocí různých říkanek, písniček a skladbiček, školička nadále probírá hru rozdělenou mezi dvě ruce (ruce nehrají spolu, pouze na sebe navazují), nácvik dvojhmatu (sekundy, tercie), opakovaných tónů a hru oběma rukama zároveň.

Skoro všechny skladbičky, říkanky a písničky ve školičce zahrnují také doprovod pro učitele. Některé jsou podloženy textem a některé ne. Co musím na skladbičkách velmi ocenit, je jejich kvalita – jsou ovlivněné různými žánry hudby, jsou melodické, se zajímavou harmonií a rytmy, vlastní skladatelskému rukopisu Emila Hradeckého.

Jak už jsem uvedla, školička *Klavír a děti* není rozsáhlá a přechody mezi jednotlivými technickými a výrazovými stupni dovedností klavírní hry jsou poměrně rychlé. Není zde příliš velký výběr písniček, říkanek a skladbiček, aby si dítě látku mohlo dostatečně procvičit a vstřebat ji, tak jako např. v *Klavírní školičce* nebo v *Nové klavírní škole* od M. Borové a Z. Janžurové. Také metodicky se přikláním spíše k těmto dvěma publikacím. Skladbičky ve školičce *Klavír a děti* jsou ale hezké a zajímavé. Osobně bych ji tedy nepoužívala jako jediný materiál k výuce začínajících klavíristů, ale jako doplňkový materiál bych ji určitě doporučila.

4.2 Hrajeme na klavír podle akordových značek

Tato učebnice E. Hradeckého byla poprvé vydána v roce 1991. Je úplně první učebnicí u nás, která se věnuje hře na klavír podle akordových značek. Sám Hradecký uvádí, že touto knížkou chtěl vyplnit mezeru na trhu v oblasti daného tématu. Učebnice je učena širokému spektru žáků a studentů různého věku – žákům ZUŠ i jejich absolventům, studentům středních pedagogických škol a studentům vyšších škol hudebního zaměření. Cílem učebnice je seznámit se hrou podle akordových značek i co nejmladší žáky. Emil Hradecký ji doporučuje pro žáky od 5. ročníku ZUŠ výše.

Knih *Hrajeme na klavír podle akordových značek* je učebnicí, pracovním sešitem i zpěvníkem zároveň. Spojuje v sobě stručný výklad teorie i praktická cvičení týkající se akordových značek a akordů samotných. Zároveň je zásobnicí lidových i umělých populárních písní, na kterých si žáci mohou procvičit hru podle značek v praxi. Praktická část do značné míry převažuje tu teoretickou. Nachází se zde přes 40 příkladů lidových

písní a skoro 50 písní populárních, všechny v podobě notového záznamu melodie písně s textem a akordickými značkami. V knize najdeme také ukázky různých typů doprovodů lidových i žánrově odlišných umělých písní. Celá kniha je zaměřena na hraní písní včetně jejich melodie.

Emil Hradecký se snažil vybrat do této učebnice z teorie to nejnütnější. Začíná přehledem intervalů a ukazuje jejich rozdělení. Následně pokračuje vysvětlením akordových značek v kapitole *Co znamenají písmena, číslice, znaménka a zkratky*.

V další části učebnice potom Hradecký probírá postupně různé druhy akordů a jejich akordové značky. Zaměřuje se vždy na jeden druh akordu (např. durový kvintakord), ukazuje různé možnosti jeho značení a probírá také jeho obraty. V této části učebnice se již nachází příklady písní a praktická cvičení zaměřená na procvičení hry daného druhu akordu. Hradecký také postupně prokládá látku o akordech a jejich značkách užitečnými poznámkami z harmonie a obecné hudební teorie. Hradecký postupuje od kvintakordů přes septakordy až k nónovým akordům. Nevynechává ani lomené akordy. Po probrání všech akordových značek použitých v učebnici ukazuje celkový jejich přehled od tónu c.

V druhé půlce knihy se pak Hradecký věnuje klavírním doprovodům hodícím se k různým lidovým písním a k jednotlivým žánrům jazzové a taneční hudby. Nejprve upozorňuje na několik pravidel harmonie, např. vyvarovat se paralelních kvint a oktáv při vedení hlasů. Dále ukazuje příklady vedení druhých hlasů k melodii a příklady různých variant doprovodů v levé ruce (příznávky, rozklady, opakovaný bas na jednom tónu, různé figurace apod.) Pak následuje 18 ukázek doprovodů k písním různých žánrů (lidové písně táhlé, lidové písně taneční, polka, valčík, tango, ragtime, blues, boogie, rumba, samba, cha-cha, waltz, foxtrot a slowfoxtrot, rock&roll, slow-rock, populární písně pomalé, populární písně rychlé). Všechny ukázky jsou vypsány v notách pro obě ruce (včetně melodie a dalších hlasů v pravé ruce i doprovodu v levé ruce). Nakonec Hradecký knihu uzavírá další zásobou lidových a populárních písní v notové podobě melodie s textem a akordickými značkami. Aby žákům byla usnadněna tvorba doprovodu, u každé písně je přiřazeno číslo hodícího se doprovodu z předchozích ukázek.

Celkově mi Hradeckého učebnice připadá velmi přehledná. Jazyk učebnice je podle mého názoru dobře srozumitelný i pro mladší děti, (např. už v 5. ročníku ZUŠ), a to jak ve

vysvětlování hudební teorie, tak i praktických úkolů. To ovšem neznamená, že by kniha nebyla vhodná i pro starší žáky a studenty. Mohou ji využít i konzervatoristé či studenti pedagogických fakult. V tomto ohledu je učebnice do značné míry variabilní a splňuje svoje určení. Myslím si, že díky přehlednosti a srozumitelnosti je vhodná i pro samouky začátečníky – rozhodně nejvhodnější z českých publikací, které máme k dispozici.

Podle mého názoru postupuje Emil Hradecký v této knize velmi dobře i metodicky. Po krátkém celkovém přehledu hudební teorie nutně ke znalosti akordových značek představuje druhy akordů a jejich a značky jednotlivě, postupně od nejjednodušších k těm složitějším. Přidává vždy dostatečné množství příkladů na procvičení jednoho daného typu akordu a s ním spojených značek. V kapitolách o durovém kvintakordu, mollovém kvintakordu a dominantním septakordu nabízí rovněž výběr lidových písní v podobě melodie písně s textem a akordovými značkami. Zpočátku začíná snazší verzí doprovodu cvičení a písní – obraty akordů v levé ruce, melodie v pravé. Teprve až si žák hru obrátů akordů trochu osvojí, přechází Hradecký na způsob doprovodu – melodie a střední hlasy v pravé ruce, doprovodná levá ruka (nejčastěji basový tón, ale i jiné varianty doprovodů).

Hradecký probírá akordy a značky v následujícím pořadí: durový kvintakord (X), mollový kvintakord (X_{mi}), zvětšený kvintakord (X^+), zmenšený kvintakord (X_{mi}^{5b}), kvintakord s průtažnou kvartou (X_{sus}^4), dominantní septakord (X^7), pak postupně další septakordy (X_{mi}^7 , X_{maj}^7 , X_{mi}^{7sb} , X_{dim}), durový a mollový kvintakord s přidanou sextou (X^6 a X_{mi}^6) a dominantní nónový akord s velkou a malou nónou (X^9 a X^{9b}). Toto pořadí je určitě v pořádku s ohledem na hudební teorii. Otázkou je, zda by nebylo lepší seřadit akordy podle četnosti jejich použití v běžné hudební praxi. Např. zmenšené a zvětšené kvintakordy se ve zpěvnících moc často neobjevují, naproti tomu dominantní septakordy se v nich vyskytují o mnoho více. Stejně tak zmenšený kvintakord je většinou rovnou nahrazen zmenšeným septakordem. Hradecký ve své učebnici sice vynechává undecimové a terdecimové akordy i některé nónové akordy, ale pro základní seznámení s danou problematikou v praxi (hlavně v případě žáků ZUŠ) nám jeho výběr akordů bohatě stačí. K vybraným akordům bych osobně ještě přidala kvintakord s průtažnou sekundou (X_{sus}^2), který se v písních také docela často používá. Dále bych zahrnula navíc ještě hru doprovodu

písni bez účasti melodie. Všestranný pianista by měl určitě v praxi umět použít obě dvě varianty doprovodu písni, jak včetně melodie, tak bez ní.

Hradeckého učebnici hodnotí např. Tomáš Kuhn ve své publikaci *Rytmicko-melodické modely k doprovodům populárních písni podle akordových značek a jejich klavírní stylizace*.⁷⁵ Pozitivně o ní smýšlí především co se týče její srozumitelnosti. Nesouhlasí pak s některými uvedenými možnostmi značení akordů a nesystémovým řazením látky v učebnici:

*„Za nesystémové pokládáme prokládání tohoto výkladu harmonií se cvičnými úlohami a písněmi. Dle našeho názoru je vhodnější věnovat pozornost pouze výkladu akordových značek, a teprve poté řešit problematiku spojování akordů, melodických tónů či praktických úloh.“*⁷⁶

Hradeckého způsob členění látky je sice nesystémový, ale myslím si, že s ohledem na účel jeho knihy je naprosto správný. Pro potřeby žáků ZUŠ, starších začátečníků i mírně pokročilých v oboru daného tématu považuji tento způsob členění látky za mnohem přehlednější, jasnější a zajímavější. Smysl Hradeckého knihy podle mého názoru netkví v podrobném, komplexním a systematickém zpracování dané problematiky včetně veškeré teorie. Spíše se zaměřuje na její zvládnutí v praxi a nutné teoretické znalosti doplňuje až na místě, kde je to potřeba.

Určitě bych tuto učebnici doporučila studentům klavírní hry jakéhokoliv věku, kteří se potřebují seznámit se hrou podle akordových značek v praxi. Pro žáky ZUŠ i studenty hudebních oborů vyšších škol, kteří nemají s akordickými značkami tolik zkušeností, je podle mého názoru kniha také ideální. I studenti konzervatoří a hudebních oborů pedagogických fakult ji mohou využít na začátku svého studia nebo k upevnění znalostí a dovedností v rámci dané problematiky. Tato knížka dovoluje všem klavíristům, kteří ji otevrou, projít problematikou čtení z akordových značek a tvorbou doprovodů k písni postupně, od úplných začátků až k pokročilým praktickým dovednostem. Proto si myslím,

⁷⁵ KUHN, Tomáš. *Rytmicko-melodické modely k doprovodům populárních písni podle akordových značek a jejich klavírní stylizace*. Plzeň: Vydavatelství Západočeské univerzity v Plzni, 2013. ISBN 978-80-261-0258-8.

⁷⁶ Tamtéž. S. 11.

že z hlediska praxe se jedná vůbec o nejlepší publikaci na českém trhu. Pokud bychom ovšem vyžadovali komplexní a rozsáhlé teoretické znalosti dané problematiky, bylo by určitě vhodné doplnit tuto publikaci i o jiné zdroje.

4.3 Srovnání Hradeckého učebnice s další vybranou literaturou

Literatury, která se opravdu komplexně věnuje problematice hry z akordových značek a doprovodům písní podle nich, rozhodně nemáme k dispozici nepřeborné množství. Navíc, do tohoto počtu je zahrnuta veškerá literatura, která je vhodná pro různé věkové skupiny lidí – od žáků ZUŠ v I. cyklu studia přes konzervatoristy až po studenty vysokých škol (v jejich případě se jedná hlavně o skripta). Začínající pianisté a samouci ve věku žáků ZUŠ pak mají možnosti výběru vhodné literatury ještě omezenější.

V této kapitole jsem se zaměřila na českou literaturu věnující se dané oblasti, která je vhodná pro žáky odpovídající věkově i úrovni hry a znalostí hudební teorie základní umělecké školy (včetně prvního stupně studia klavírní hry). Kromě už popsané učebnice Emila Hradeckého se jedná zejména o dvě publikace Vadima Petrova a knížku *S písničkou u klavíru* autorem Zdenky Průšové a Zdeny Janžurové. V následujících oddílech práce se snažím vybranou literaturu popsat, kriticky ji zhodnotit z pohledu pedagoga klavírní hry a srovnat ji s Hradeckého učebnicí.

4.3.1 Vadim Petrov – Klavír a akordické značky

Od Vadima Petrova existují dva tituly věnující se stejnému tématu – *Klavír a akordické značky* vydaný v roce 2008 a *Klavír a akordické značky – muzicírování* vydaný v roce 2010.

V první ze jmenovaných knih se na začátku nachází metodické pokyny, základní poučky z hudební teorie a slovníček použitých hudebních pojmů. Poté následuje kapitola *Harmonické kadence a akordické značky*, kde Petrov podává příklady základních i rozšířených harmonických kadencí v C dur a v a moll (v různých polohách akordu) a ukazuje také příklady všech akordových značek na tónu C.

V dalších dvou kapitolách se zabývá rytmicko-melodickými rozklady pro jednu ruku a dále rytmicko-melodickými rozklady pro obě ruce. Do této kapitoly jsou také vloženy ukázky klavírních doprovodů různých klasických, latinsko-amerických, lidových

i jiných tanců (polonéza, valčík, tango, waltz, polka, furiant, mateník, rumba, shuffle, rock&roll, aj.).

V předposlední kapitole se nachází varianty doprovodu k různým lidovým písním a v poslední kapitole příklady skladeb, ke kterým má žák sám vytvářet klavírní doprovod. Výběr písní v této knize není tak rozsáhlý jako v učebnici E. Hradeckého. U příkladů umělých skladeb v knížce Petrov nikde neuvádí autora, takže předpokládám, že je složil sám. Příklady písní, které by byly všeobecně známé (kromě těch lidových), se v knížce ale nenacházejí.

Kapitola s rytmicko-melodickými modely pro jednu ruku byla nejspíš myšlena tak, že v pravé ruce se hraje melodie písně a v levé doprovod. Petrov to v knize ale písemně nikde neuvádí, což může být pro některé nezkušené čtenáře matoucí. Na rozdíl od Hradeckého knihy, která je zaměřena pouze na hru písní včetně melodie, je knížka Vadima Petrova zaměřena i na hru klavírního doprovodu bez melodie (melodie má být v tomto případě hrána dalšími nástroji).

Dalším rozdílem mezi Hradeckého a Petrovovou knihou je, že Hradecký se věnuje i některým nónovým akordům, kdežto Petrov používá ve své knížce maximálně septakordy.⁷⁷ Pro potřeby žáků ZUŠ a někdy i učitelů hudební výchovy ale takový rozsah látky pravděpodobně bude stačit.

Celkově mi knížka Vadima Petrova připadá méně přehledná a srozumitelná pro žáky i pro učitele než Hradeckého učebnice. Publikace rozhodně není vhodná pro samouky. Sám Petrov hned na začátku knihy v metodických pokynech píše, že knížka je určena mladým klavíristům a má se s ní pracovat za pomoci pedagoga, blíže ale okruh čtenářů už nespecifikuje.⁷⁸ Např. přehled hudební teorie je zde vložen mezi metodické pokyny, tudíž předpokládám, že má být pravděpodobně určen spíše učiteli a ne žákovi. Způsob podání teorie by tomu odpovídal, protože je předkládána bez jakýchkoliv praktických souvislostí či vysvětlení, k čemu by se dané informace žákovi mohly hodit.

První kapitola knihy, nazvaná *Harmonické kadence a akordické značky*, je podle mého názoru docela nepřehledná. Petrov hned na začátku knihy ukazuje seznam všech

⁷⁷ Petrov zahrnuje i kvintakord s průtažnou kvartou a kvintakordy s přidanou sextou.

⁷⁸ PETROV, Vadim. *Klavír a akordické značky*. Netolice: JC-Audio, 2008. ISBN 978-80-87132-03-6. S. 5.

akordových značek od tónu c, způsob jejich tvoření a čtení však blíže nevysvětluje. Vysvětlení se objevuje pouze v přehledu teorie, ale to, jak už jsem zmínila, může být podle mne nesrozumitelné a málo názorné pro méně zkušené pianisty.

Již na začátku knihy Petrov používá v rozšířených kadencích i „složitější“ značky čtyřzvuků (např. X^7 , Xmi^7 , Xmi^6 , $Xdim$ aj.) a píše akordy rovnou v obrazech bez jakékoliv zmínky o tom, že obraty akordů vůbec existují – což zase může působit poněkud zmateně pro klavíristy, kteří teprve se hrou podle akordových značek začínají. Žák si ani tak nemusí uvědomit, jak se vůbec akordy a jejich obraty tvoří, zvláště v případě čtyřzvuků, kdy mohou být některé tóny z akordu vynechané. Navíc takto složité akordy rovnou i v obrazech se žákům hned ze začátku musí špatně číst.

Co se mi v této publikaci naopak velmi líbí, je přehled možných variant klavírních doprovodů typických pro různé lidové písně, tance a žánry non-artificiální hudby utvořený v podobě pro obě ruce bez hraní melodie. Tyto ukázky doprovodů se dají podle mého názoru velmi dobře využít při výuce klavíru na ZUŠ i jinde, připadají mi užitečné i pro mladší klavíristy, např. od 5. ročníku 1. cyklu ZUŠ. Následně Petrov nabízí několik příkladů lidových písní a jiných melodií v podobě dvouhlasé úpravy melodie s akordovými značkami. Na těchto písních si žáci už mají vyzkoušet utvořit vhodný model doprovodu sami a melodie má být hrána jinými nástroji. To umožňuje vytvoření spolupráce mezi různými hudebními obory na ZUŠ v rámci komorní hry.

Z důvodů uvedených výše bych knihu doporučila spíše jako doplňkový materiál. Jako celek mi připadá vhodná pro klavíristy, kteří už mají nějakou zkušenost s hraním podle akordových značek a dokáží si z ní vybrat potřebné informace. Myslím si totiž, že knížka postrádá systematické a postupné seřazení látky daného tématu. Těžko říct, jakému spektru zájemců o klavírní hru je vlastně určena – pro žáky ZUŠ v I. cyklu studia se mi zdá zpočátku moc komplikovaná, pro konzervatoristy zase příliš neudborná. Petrov zde užívá pouze jedno značení akordů (ostatní možnosti blíže nevysvětluje)⁷⁹ a zároveň záměrně

⁷⁹ Systém akordových značek je stále nejednotný. Pro jeden druh akordu existuje několik možných typů označení, které se liší četností užití a řídí se danými zvyklostmi v různých zemích. Typickým takovým příkladem je akord postavený na tónu h. V českých materiálech většinou preferujeme označení H. Pro akord postavený na tónu b pak označení B. Protože náš tón h se ale v anglicky mluvících zemích jmenuje b, označují akord na něm postavený jako B. U akordu na našem tónu B pak volí označení B_b.

ignoruje (asi v rámci zjednodušení pro žáky) veškerá harmonická pravidla o spojích akordů a jejich obratech:

„Způsob improvizovaného hudebního doprovodu podle akordických značek se orientuje na rychlé poznávání a interpretaci akordu ve zvukově přijatelné střední poloze. Zvuková pohotovost je zásadní prioritou. Běžná harmonická pravidla o spojování akordů tento systém zcela ignoruje, rovněž tak i pravidla o obratech akordů, jejich rozvodu a vedení basové linky.“⁸⁰

Budoucím učitelům hudební výchovy bych rovněž doporučila v případě využití této knihy čerpat zároveň i z jiných zdrojů. V praxi budou totiž (možná i častěji) potřebovat zahrát píseň s doprovodem včetně její melodie, aby žáci měli možnost slyšet ji v klavíru, a tím pádem ji i snáze zazpívat.

4.3.2 Vadim Petrov – Klavír a akordické značky – muzicírování

Druhá knížka Vadima Petrova je úplně celá zaměřena prakticky. Neobjevuje se v ní žádné vysvětlení značek ani akordů. Kniha je plná příkladů písní a melodií, ke kterým Petrov ukazuje různé typy klavírních doprovodů. Nejprve tak, že melodie má být hrána v pravé ruce a v levé určitý typ doprovodu. Posléze přechází na způsob, že melodie je hrána jiným nástrojem a klavírní doprovod je tvořen pro obě ruce (bez hraní melodie). Kniha obsahuje lidové písně a umělé melodie, které pravděpodobně složil sám Petrov, protože u nich nikde neuvádí autora. Výběr všeobecně známých písní z oblasti non-artificiální hudby Petrov v knize nezahrnuje.

Příklady písní se skládají:

„...z melodie, kterou lze dle potřeby upravovat a variovat,

z akordických značek,

z harmonického podkladu,

⁸⁰ PETROV, Vadim. *Klavír a akordické značky*. Netolice: JC-Audio, 2008. ISBN 978-80-87132-03-6. S. 5.

z rytmického modelu navrhovaného doprovodu s ukázkou praktického doprovodu prvních dvou taktů. ⁸¹

Petrov vždy pro danou píseň předepíše začátek rytmických modelů i s notami (s konkrétní výškou), a poté nechává předepsaný pouze rytmus, aby si žák mohl lépe procvičit hru z akordových značek.

Tato kniha může posloužit nejen klavíristům, ale i hráčům na jiné hudební nástroje: „*Na základě jednotného hudebního charakteru, rytmického, tempového a harmonického cítění lze interpretaci skladeb rozšířit o další hráče, a to především o:*

bicí nástroje (hraje daný rytmus), doprovodnou kytaru (hraje harmonii podle akordických značek), basovou kytaru nebo kontrabas (hraje s možností rytmického rozkladu basovou linku doprovodu) a další melodické nástroje. ⁸²

Na této publikaci Vadima Petrova se mi velmi líbí myšlenka, že kniha nemusí sloužit pouze klavíristům, ale i hráčům na jiné hudební nástroje. Nabízí tedy možnost vzniku komorních uskupení žáků, kteří si písně zahrají společně v různých nástrojových obsazeních. Tato kniha už je také mnohem přehlednější a srozumitelnější než první popsaná publikace Vadima Petrova. Neobsahuje žádnou teorii a bližší vysvětlení, jak se akordy a akordové značky tvoří, a proto bych ji doporučila klavíristům, kterým už jsou tyto informace známé.

4.3.3 Zdenka Průšová, Zdena Janžurová – S písničkou u klavíru

Tato knížka s podtitulem *Metodické pokyny pro práci s písní v klavírním vyučování na LŠU* byla poprvé vydána v 70. letech 20. stol. Publikace je určena pro učitele, aby s její pomocí pracovali s žáky v hodinách klavíru. Tato knížka sice neprobírá akordové značky a hru podle nich, ale věnuje se základům improvizace klavírních doprovodů k písničkám a rozvoji sluchové představivosti žáků (nejprve rytmické, pak melodické, a pak i harmonické). Kniha obsahuje pouze písně lidové (i některé z cizích zemí), žádné umělé písně se v ní nevyskytují. Non-artificiální hudbou se tedy nezabývá.

⁸¹ PETROV, Vadim. *Klavír a akordické značky – muzicírování*. Netolice: JC-Audio, 2010. ISMN 979-0-706532-20-2. S. 3.

⁸² Tamtéž. S. 3.

Ve svých začátcích se kniha v mnohém podobá *Klavírní školičce*, spoluautorkou obou těchto publikací je Zdena Janžurová. *S písničkou u klavíru* můžeme využít např. už u malých začínajících klavíristů ve věku 6 let, tedy předtím, než žáci vůbec získají potřebné znalosti a dovednosti, aby se mohli začít učit číst podle akordových značek. Dále tuto knihu můžeme používat s žáky v průběhu celého prvního cyklu studia hry na klavír.

Učivo v knize je opatřeno metodickými poznámkami pro učitele a je přehledně rozčleněno do jednotlivých ročníků od „hudebních kroužků“ (přípravného studia na ZUŠ) až do 7. ročníku I. cyklu:

„...V kroužcích se věnujeme hlavně rozvíjení sluchové a rytmické představivosti (melodické a rytmické ozvěny a dialogy, práce s říkadly, hra písni portamentovým úhozem). V 1. až 4. ročníku mají děti získat schopnost hrát písničky bez not a bezpečně doprovázet písně hlavními harmonickými funkcemi (tónikou, dominantou a subdominantou) a seznámit se s různě figurovaným doprovodem. ...“

„...V 5. až 7. ročníku kultivujeme doprovod použitím dalších harmonických stupňů, použitím široké harmonie a bohatší stylizace a seznamujeme žáky s písněmi s tóninovým skokem a modulacemi. Látku jsme takto rozvrhli pro přehlednost a zásadní orientaci, jinak je ovšem třeba postupovat individuálně podle schopnosti dětí. ...“⁸³

Žáci se v průběhu publikace mohou seznámit i s různými druhy ostinátních doprovodů a s tvořením druhého a třetího hlasu k melodii písně.

Můj názor na tuto knihu je velmi pozitivní. Přestože byla poprvé vydána už v 70. letech, myslím si, že ji dobře můžeme využít v klavírní výuce i dnes. I když se jedná zpočátku o podobný postup jako v *Klavírní školičce*, v knížce *S písničkou u klavíru* nalezneme všechny hudební hry se slovy, říkadly a písničkami na jednom místě v přehlednější a jasnější úpravě i pro učitele. Celá knížka nám nabízí také metodicky velmi dobrý postup výuky doprovodů k písňím, který vede nejen k rozvoji sluchové představivosti žáků, ale i k postupnému pochopení základů harmonie.

⁸³ PRŮŠOVÁ, Zdenka a JANŽUROVÁ, Zdena. *S písničkou u klavíru*. Metodické pokyny pro práci s písní v klavírním vyučování na LŠU. 4. vyd. Praha: Supraphon, o. p., 1988.

Rozvoj rytmické, melodické i harmonické sluchové představy je totiž zásadní i pro pozdější hru z akordových značek a doprovody k písňím. Někteří žáci v dnešní době rádi hrají nové písničky, které sami poslouchají. Pokud máme k těmto písňím k dispozici noty nebo akordové značky (např. z internetu), často nejsou kvalitní a neodpovídají skutečnému znění písně. Tím pádem je nutné píseň poslechem srovnat s daným záznamem not/akordů. Pokud by se nám podařilo rozvinout žákům sluch natolik, že by sami dokázali poslechem zjistit melodii, rytmický model doprovodu i harmonickou strukturu písně, jejich samostatná práce s písni v budoucnu by byla značně usnadněna a zkvalitněna (v případě, že by se chtěli hudbě i nadále věnovat).

Knížka *S písničkou u klavíru* obsahuje různé typy notových záznamů lidových písni. Některé písně jsou i s doprovodem přímo vypsány do not a některé mají vypsanou pouze melodii. V tomto případě se nad melodií neobjevují akordové značky, ale označení harmonických stupňů v tónině (T, S, D, II., IV. apod.). Kdyby tedy někteří žáci nezvládali určit harmonii písně podle sluchu, mohli bychom jim poskytnout notový záznam melodie s danými stupni akordů. Pak bychom s nimi mohli procvičit přiřazování konkrétních akordů (a jejich značek) k jejich stupňům v dané tónině.

Žádná z předešlých popsaných publikací (Hradecký, Petrov) se nevěnuje rozvíjení sluchové představy a lidovým písňím tak, jako knížka *S písničkou u klavíru*. Určitě bych proto doporučila využít ji v hodinách klavíru na ZUŠ v průběhu I. cyklu studia. Nevycházela bych však pouze z ní. Z jiných publikací bych doporučila doplnit hru podle akordových značek a rytmické modely doprovodů různých žánrů non-artificiální hudby.

Závěr

Jsem moc ráda, že během psaní této diplomové práce jsem měla možnost osobně poznat tak milého a skromného člověka, jakým je Emil Hradecký, který zároveň patří mezi významné osobnosti v oblasti současné české klavírní pedagogiky.

Před začátkem psaní této diplomové práce jsem měla obavy, že nebudu mít k dispozici dostatek materiálů. V průběhu rešerše se mi ale kromě notových alb a internetových stránek Emila Hradeckého podařilo vyhledat další prameny, které se Emilu Hradeckému věnují, a to zejména několik závěrečných prací z poslední doby. Jak jsem zjistila, o Emilu Hradeckém nepíší pouze klavíristé, ale také sbormistři či učitelé v mateřských školách, což dokazuje jeho všestrannost a šíři skladatelského záběru. Z toho důvodu jsem měla možnost prozkoumat tvorbu Emila Hradeckého z jiného úhlu pohledu než autoři předešlých závěrečných prací.

Prínos Emila Hradeckého pro klavírní výuku na ZUŠ je opravdu značný. Je skladatelem, pedagogem a vydavatelem zároveň a tyto tři profese dokázal skvěle propojit. Na svém kontě má nejen mnoho autorských klavírních instruktivních skladeb, které poskládal tematicky do různých alb, ale také učebnici *Hrajeme na klavír podle akordových značek*. Tato kniha je podle mého názoru v ČR ojedinělá. Po srovnání s podobnou českou literaturou ji považuji v současnosti za nejkvalitnější, nejsrozumitelnější a nejvariabilnější učebnici v České republice, která se zabývá problematikou hry podle akordových značek a doprovodů k písním, a kterou zároveň můžeme použít na základní umělecké škole. Je přístupná velmi širokému okruhu čtenářů – od samouků přes žáky studia klavírní hry na ZUŠ až ke studentům hudebních oborů pedagogických fakult. Podle výsledků dotazníku se také jedná o nejpoužívanější učebnici svého druhu v ČR.⁸⁴

Již před začátkem psaní mi bylo známo, že klavírní instruktivní skladby Emila Hradeckého jsou v mnoha případech ovlivněny non-artificiální hudbou a jazzem. Význam tohoto českého skladatele v instruktivní tvorbě v této hudební oblasti je veliký. Jako

⁸⁴ Tato diplomová práce zkoumá pouze české publikace zabývající se danou problematikou. Myslím si, že dobrým tématem pro rozšíření bádání v této oblasti by se pak mohlo stát studium a srovnání různých zahraničních materiálů.

příklad (kromě mnoha dalších alb) bychom mohli uvést jeho *Jazzové etudy*, které se na rozdíl od etud Milana Dvořáka dají využít i na I. stupni ZUŠ. V průběhu studia notových materiálů jsem zjistila, že v Hradeckého klavírní instruktivní tvorbě najdeme i jiné inspirační zdroje, včetně hudby vážné. Emil Hradecký nám tak nabízí nepřehledné množství skladeb a skladbiček různých stylů, žánrů a nálad, ze kterých můžeme svým žákům vybírat.

Na klavírní instruktivní literaturu Emila Hradeckého jsem vždy měla pozitivní názor. Díky výsledkům dotazníku jsem zjistila, že podobně o ní smýšlí i velké množství dalších učitelů klavírní hry v ČR. Výsledky dotazníku a studium klavírních alb Emila Hradeckého mi také umožnily popsat charakteristické znaky jeho instruktivní klavírní tvorby a potvrdit si domněnky o její kvalitě. Emil Hradecký je autorem, který vždy dokáže vyjádřit ve svých instruktivních skladbách to podstatné. Oplývá značnou melodickou invencí, používá moderní harmonii a zajímavé rytmy a dokáže skvěle vystihnout náladu skladby. Proto je schopný zaujmout na první pohled jak potenciální hráče ve věku žáků ZUŠ, tak i posluchače rozdílného věku. Sám je klavíristou, což přináší další velkou výhodu jeho klavírním instruktivním skladbám. Jsou totiž velmi dobře pianisticky napsané a mladým klavíristům se dobře hrají.

Z důvodů uvedených výše jsou klavírní instruktivní skladby Emila Hradeckého v prostředí ZUŠ známé a často zde zaznívají na přehrávkách. Určitě bych přála základním uměleckým školám více takových pedagogů a skladatelů, jako je právě pan Emil Hradecký.

Seznam použitých informačních zdrojů

Literatura:

BURDOVÁ, Anna. *Česká klavírní literatura ovlivněná jazzem a její využití na ZUŠ*. Praha, 2010. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická.

HÁNEČKOVÁ, Vendula. *Sborová tvorba Emila Hradeckého*. Praha, 2009. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická.

KUHN, Tomáš. *Rytmico-melodické modely k doprovodům populárních písní podle akordových značek a jejich klavírní stylizace*. Plzeň: Vydavatelství Západočeské univerzity v Plzni, 2013. ISBN 978-80-261-0258-8.

MATULÍKOVÁ, Věra. *Výuka klavírních doprovodů písní s akordickými značkami na základních uměleckých školách*. Praha, 2017. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická.

PETROV, Vadim. *Klavír a akordické značky*. Netolice: JC-Audio, 2008. ISBN 978-80-87132-03-6.

PETRUSOVÁ, Monika. *Hudebně-pedagogické dílo Emila Hradeckého a jeho využití v MŠ*. Praha, 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická.

ŠOLC, Milan. *Tajemství akordových značek*. 8. vydání. Praha: Supraphon, o. p., 1987.

VÁLOVÁ, Eliška. *Klavírní miniatury Emila Hradeckého a jejich využití v hudebních činnostech u dětí předškolního věku*. Hradec Králové, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové. Fakulta pedagogická.

VELEBNÝ, Karel. *Jazzová praktika 1. 2. vydání*. Praha: Panton, 1983.

ZDICHOVÁ, Lucie. *Přínos současných českých skladatelů–pedagogů pro rozvoj dětské hudebnosti*. Praha, 2017. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická.

Noty a hudebniny:

HRADECKÝ, Emil. *Dvouhlasé klavírní skladbičky na jednu stránku*. Praha: Bärenreiter, 2017. ISMN 979-0-2601-0842-4.

HRADECKÝ, Emil. *Džezové kousky pro 20 prstů*. Praha: Hudební vydavatelství pro školy Hradecký, 1996.

HRADECKÝ, Emil. *Dětský karneval: Taneční skladby pro mladé klavíristy*. Praha: Amos Editio, 2002. ISMN M-66057-028-9.

HRADECKÝ, Emil. *Hrajeme na klavír podle akordových značek*. Petřvald: Blesk Market s.r.o., 2010. ISMN 979-0-706544-00-7.

HRADECKÝ, Emil. *Jazzové etudy pro mladé klavíristy*. Praha: Hudební vydavatelství pro školy Hradecký, 1993.

HRADECKÝ, Emil. *Jazzové etudy pro mladé klavíristy*. Praha: Bärenreiter, 2006. ISMN M-2601-0333-7.

HRADECKÝ, Emil. *Malé jazzové album*. 4. vydání (v Editio Bärenreiter vydání 1. – dotisk). Praha: Bärenreiter, 2003. ISMN M-2601-0107-4.

HRADECKÝ, Emil. *Skladbičky na dvě stránky*. Praha: Hudební vydavatelství pro školy Hradecký, 1997.

HRADECKÝ, Emil. *Snadné sonatiny v klasickém stylu*. Praha: Hudební vydavatelství pro školy Hradecký, 2006.

HRADECKÝ, Emil. *Taneční skladby pro klavír na čtyři ruce*. Praha: Editio Bärenreiter, 2002. ISMN M-2601-0203-3.

JOPLIN, Scott. *Snadné ragtimy: Devět zjednodušených ragtimů pro klavír v úpravě Emila Hradeckého*. Úprava Emil HRADECKÝ. Praha: Hudební vydavatelství pro školy Hradecký, 1999.

PETROV, Vadim. *Klavír a akordické značky: Muzicírování*. Netolice: JC-Audio, 2010. ISMN 979-0-706532-20-2.

PRŮŠOVÁ, Zdenka a JANŽUROVÁ, Zdena. *S písničkou u klavíru*. Metodické pokyny pro práci s písní v klavírním vyučování na LŠU. 4. vyd. Praha: Supraphon, o. p., 1988.

ŠIMÁČKOVÁ, Dana a HRADECKÝ, Emil. *Klavír a děti: Přípravná škola hry na klavír pro děti ve věku 6-7 let*. Praha: Studio Fontána, 1992.

Internetové zdroje:

JURKOVIČ, Pavel. Emil Hradecký (*25. 2. 1953 v Praze). In: *Emil Hradecký* [online]. Graphic design Dana Martínková, 2002. Webdesign ComUlicate, Ltd., 2002. Programming CRACK Computers, s.r.o., 2008. [cit. 24. 5. 2019]. Dostupné z: <http://www.emilhradecky.cz/>.

ZUŠ Šimáčkova. Zaměstnanci školy. *ZUŠ Šimáčkova* [online]. ZUŠ Šimáčkova, 2019. [cit. 25. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.zuss.cz/zamestnanci/>.

Kdo je kdo – osobnosti české současnosti | KOSMAS.cz - vaše internetové knihkupectví. KOSMAS.cz – vaše internetové knihkupectví [online]. [cit. 26. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.kosmas.cz/knihy/127412/kdo-je-kdo-osobnosti-ceske-soucasnosti/>.

Kdo je kdo v České republice na přelomu 20. století, 1998. Můj antikvariát [online]. Copyright © 2011 [cit. 06.12.2019]. Dostupné z: <https://muj-antikvariat.cz/kniha/kdo-je-kdo-v-ceske-republice-na-prelomu-20-stoleti-1998>.

Pavel Jurkovič – Wikipedie. [online]. [cit. 6. 12. 2019]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pavel_Jurkovi%C4%8D.

Jana Koubková - životopis | OSOBNOSTI.cz. Osobnosti.cz - celebrity, filmy, fankluby [online]. Copyright © 1996 [cit. 06.12.2019]. Dostupné z: <https://zivotopis.osobnosti.cz/jana-koubkova.php>.

Milan Dvořák | Czech Radio. Czech Radio | Czech Radio [online]. Copyright © 1997 [cit. 06.12.2019]. Dostupné z: <https://www.czech.radio/milan-dvorak-8031511>.

drevikovsky.cz - Úvod. drevikovsky.cz - Úvod [online]. [cit. 6. 12. 2019]. Dostupné z: <https://www.drevikovsky.cz/>

Seznam příloh

Příloha 1 – Seznam notových ukázek

Emil Hradecký: Dvouhlasé klavírní skladbičky na jednu stránku

<i>Rozhovor</i>	42-43
<i>Na houpačce</i>	43
<i>Smutná panenka</i>	44
<i>V Číně</i>	45
<i>Deštík</i>	45
<i>Na poušti</i>	46
<i>Vyletěla holubička</i>	46
<i>Tango</i>	47
<i>Blues</i>	47

Emil Hradecký: Malé jazzové album

<i>Hádavé boogie</i>	49
<i>Veselé boogie</i>	49-50
<i>Smutná nálada</i>	50
<i>Rozladěné piano</i>	51
<i>Cesta ze školy</i>	52
<i>Boogie pro Vaška</i>	52-53
<i>Zmrzlinový rag</i>	53

Ukázka bluesové doprovodné figury.....51

Emil Hradecký: Dětský karneval

<i>Myší Rock'n'Roll</i>	54-55
<i>Kohoutí rumba</i>	55
<i>Kozlí polka</i>	56
<i>Opičí samba</i>	57

Emil Hradecký: Skladbičky na dvě stránky

<i>Taneční</i>	58-60
<i>Pochodová</i>	60-61
<i>Plesová</i>	61

Emil Hradecký: Snadné sonatiny v klasickém stylu

<i>Sonatina in C</i>	62-63
<i>Sonatina in F</i>	63-64
<i>Sonatina in Es</i>	64-65

Scott Joplin: Snadné ragtimy – Devět zjednodušených ragtimů pro klavír v úpravě Emila Hradeckého

<i>The Entertainer</i>	66-67
------------------------------	-------

Emil Hradecký: Jazzové etudy pro mladé klavíristy

<i>Etuda č. 1 („Hra stupnic“)</i>	69
<i>Etuda č. 3 („Kráčející bas“)</i>	69
<i>Etuda č. 6 („Trioly“)</i>	70
<i>Etuda č. 9 („Hra v bloku“)</i>	70
<i>Etuda č. 11 („Do pěti“)</i>	71
<i>Etuda č. 13 („Boogie woogie“)</i>	71-72
<i>Etuda č. 14 („Blues in C“)</i>	72
<i>Etuda č. 15 („Blues in F“)</i>	73

Emil Hradecký: Džezové kousky pro dvacet prstů

<i>Waltz</i>	74-75
--------------------	-------

Emil Hradecký: Taneční skladby pro klavír na čtyři ruce

<i>Z kopce do kopce</i>	77-78
<i>V rytmu samby</i>	79-80